Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Første Afdeling)

18. juni 2013 *

»Konkurrence — karteller — verdensmarkedet for aluminiumfluorid — beslutning, der fastslår en overtrædelse af artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53 — annullationssøgsmål — søgsmålsfrist — forsinkelse — afvisning — fastsættelse af priser og opdeling af markeder — bevis for overtrædelse — ret til forsvar — fastlæggelse af det relevante marked — bøder — overtrædelsens grovhed — retningslinjerne fra 2006 for beregning af bøder«

I sag T-404/08,

Fluorsid SpA, Assemini (Italien),

Minmet financing Co., Lausanne (Schweiz),

ved advokaterne L. Vasques og F. Perego,

sagsøgere,

mod

Europa-Kommissionen ved V. Di Bucci, C. Cattabriga og K. Mojzesowicz, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(2008) 3043 af 25. juni 2008 vedrørende en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (COMP/39.180 – Aluminiumflourid) vedrørende et kartel på verdensmarkedet for aluminiumflourid med prisfastsættelse og markedsopdeling på verdensplan og, subsidiært, en påstand om nedsættelse af den bøde, der er blevet pålagt sagsøgerne,

har

RETTEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J. Azizi (refererende dommer), og dommerne I. Labucka og S. Frimodt Nielsen,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. juni 2012,

afsagt følgende

* Processprog: italiensk.

Dom

Sagens baggrund

I – *Faktiske omstændigheder*

1 Kommissionens beslutning K(2008) 3043 af 25. juni 2008 vedrørende en procedure i henhold til […] artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (COMP/39.180 – Aluminiumflourid) (herefter »den anfægtede beslutning«) omhandler et kartel på verdensmarkedet for aluminiumflourid med prisfastsættelse og fordeling af markedsandele på verdensplan, hvori sagsøgerne, Floursid SpA og Minmet financing Co. (herefter »Minmet«) deltog aktivt.

2 Floursid er et italiensk selskab, der fremstiller og sælger flourderivater, herunder aluminiumflourid. Minmet, som er et schweizisk selskab, er hovedaktionær i Floursid med en andel på 54,844% af aktiekapitalen og Floursids eneforhandler med hensyn til salg af aluminiumflourid i verden med undtagelse af Italien.

3 Boliden Odda A/S (herefter »Boliden«) er et norsk selskab, der driver virksomhed med produktion og salg af zink og aluminiumflourid (sjette betragtning til den anfægtede beslutning). Den 23. marts 2005 anmodede Boliden Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber om bødefritagelse i henhold til Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 2002 C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen«). I april 2005 fremkom Boliden med yderligere præciseringer og oplysninger med hensyn til selskabets deltagelse i et kartel på markedet for aluminiumflourid og afgav mundtlige erklæringer. Den 28. april 2005 indrømmede Kommissionen Boliden betinget bødefritagelse i medfør af samarbejdsmeddelelsens punkt 8, litra a) (56. betragtning til den anfægtede beslutning).

4 Den 25. og 26. maj 2005 gennemførte Kommissionen kontrolundersøgelser i henhold til artikel 20, stk. 4, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i artikel 81 [EF] og 82 [EF] (EFT 2003 L 1, s. 1) i lokalerne hos europæiske leverandører af aluminiumflourid (57. betragtning til den anfægtede beslutning), bl.a. hos Floursid, Aluflour AB, Derivados del Fluor SA og CE Giulini & C. Srl.

5 Den 23. og 31. august 2006 gennemførte Kommissionen interviews med den tidligere salgsdirektør for afdelingen for aluminiumflourid »Noralf« i Boliden, O., i henhold til artikel 19 i forordning nr. 1/2003 (58. betragtning til den anfægtede beslutning).

6 Mellem september 2006 og februar 2007 fremsendte Kommissionen en række anmodninger om oplysninger til de virksomheder, der på dette tidspunkt var omfattet af den administrative procedure, bl.a. til det tunesiske selskab Industries chimiques du fluor (ICF), Boliden, Alufluor, Derivados del Fluor, Fluorsid, CE Giulini & C., Minmet og til det mexicanske selskab Industrial Quimica de Mexico (IQM), i henhold til artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, som disse selskaber besvarede (59. betragtning til den anfægtede beslutning).

7 Under et møde med Kommissionen den 29. marts 2007 fremlagde Floursid visse dokumenter. Den 22. april 2007 indgav Floursid en »anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse« i medfør af samarbejdsmeddelelsen, som Kommissionen fortolkede som en anmodning om nedsættelse af bødebeløbet. Den 27. maj 2007 indgav Floursid et tillæg til denne anmodning. Den 13. juli 2007 informerede Kommissionen Floursid om, at den ikke havde til hensigt at indrømme dette selskab bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen (60., 248. og 249. betragtning til den anfægtede beslutning).

8 Den 24. april 2007 indledte Kommissionen formelt proceduren mod bl.a. ICF, Boliden, Floursid, Minmet og IQM og vedtog en klagepunktsmeddelelse, som blev tilstillet disse den 25. april 2007, og som blev meddelt dem mellem den 26. og den 30. april 2007. Samtidig gav Kommissionen dem adgang til sagsakterne i form af en cd-rom (61. betragtning til den anfægtede beslutning).

9 Med undtagelse af Boliden har modtagerne af klagepunktmeddelelsen indgivet bemærkninger vedrørende de klagepunkter, der er fremført vedrørende dem (62. betragtning til den anfægtede beslutning).

10 Den 13. september 2007 blev der afholdt mundtlig høring i sagen, hvori alle modtagerne af klagepunktsmeddelelsen deltog (63. betragtning til den anfægtede beslutning).

11 Den 11. og den 14. april 2008 sendte Kommissionen alle modtagerne af klagepunktsmeddelelsen anmodninger om oplysninger, idet de blev opfordret til at anføre deres samlede omsætning for årene 1999, 2000, 2001 og 2007 og deres salg af aluminiumflourid og til at præcisere enhver betydelig kommende ændring med hensyn til aktivitet eller ejerforhold (64. betragtning til den anfægtede beslutning).

II – *Den anfægtede beslutning*

A – *Den anfægtede beslutnings konklusion*

12 Den anfægtede beslutnings konklusion lyder således:

»*Artikel 1*

Følgende virksomheder har overtrådt […] artikel 81 [EF] og artikel 53 i EØS-traktaten ved fra den 12. juli 2000 til den 31. december 2000 at have deltaget i en aftale og/eller samordnet praksis i aluminiumfluoridsektoren:

a) Boliden […]

b) Fluorsid […] og Minmet […]

c) [ICF]

d) [IQM] og QB Industrias SAB

Artikel 2

Der pålægges følgende bøder for den i artikel 1 nævnte overtrædelse:

a) Boliden […]: 0 EUR

b) Fluorsid […] og Minmet […], som hæfter solidarisk: 1 600 000 EUR

c) [ICF]: 1 700 000 EUR

d) [IQM] og QB Industrias SAB, som hæfter solidarisk: 1 670 000 EUR

[…]«

B – *Den anfægtede beslutnings begrundelse*

13 I den anfægtede beslutnings begrundelse anførte Kommissionen i det væsentlige følgende.

1. Aluminiumfluoridsektoren

14 Ifølge Kommissionen er aluminiumfluorid en kemisk forbindelse, der bruges til fremstilling af aluminium, og som gør det muligt at nedsætte det forbrug af elektricitet, der kræves til udsmeltningsprocessen, ved fremstillingen af primær aluminium, og som således bidrager betragteligt til at reducere omkostningerne ved fremstilling af aluminium. Aluminiumsproducenterne er hovedforbrugerne af aluminiumfluorid. Der produceres årligt mere end 20 mio. tons aluminium i verden, hvoraf ca. 30% produceres i Europa (anden og tredje betragtning til den anfægtede beslutning).

15 I 2000 beløb Floursids salg af aluminiumfluorid i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) sig til 2 717 735 EUR og i hele verden til 31 997 725 EUR. I 2007 udgjorde omsætningen på verdensplan et beløb på 83 136 704 EUR (15. betragtning til den anfægtede beslutning).

16 I 2000 var den skønnede samlede markedsværdi af aluminiumfluorid, der blev solgt på det åbne marked i EØS, ca. 71 600 000 EUR. Markedsværdien af aluminiumfluorid, som blev solgt på det åbne verdensmarked, der blev berørt af kartellet, var i 2000 ca. 340 000 000 EUR. Den skønnede samlede markedsandel hos de virksomheder, der er omfattet af den anfægtede beslutning, udgjorde ca. 33% af EØS-markedet og ca. 35% af verdensmarkedet (33. betragtning til den anfægtede beslutning).

17 Aluminiumfluorid forhandles på globalt plan. Der foretages salg fra De Forenede Stater til EØS og fra EØS til De Forenede Stater, Afrika, Sydamerika og Australien (35. betragtning til den anfægtede beslutning). ICF solgte betragtelige mængder af produktet i EØS (36. betragtning til den anfægtede beslutning). Siden 1997 har sammenslutningen af aluminiumfluoridvirksomheder, Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA), samlet producenter fra hele verden (38. betragtning til den anfægtede beslutning).

2. Mødet i Milano og kartellets udmøntning i praksis

18 Ifølge Kommissionen fandt der allerede visse former for hemmeligt aftalt praksis sted i aluminiumfluoridsektoren i perioden mellem oprettelsen af IFPA i 1997 og mødet i Milano (Italien) den 12. juli 2000, men der foreligger ingen overbevisende dokumentation herfor (73. betragtning til den anfægtede beslutning). Kommissionen har præciseret, at der i mødet i Milano deltog repræsentanter fra Floursid, ICF og IQM, mens en repræsentant fra Bolidens »Noralf«-afdeling deltog i dette møde over telefonen. På mødet blev deltagerne enige om et mål om at forhøje salgspriserne for aluminiumfluorid med 20%. De analyserede situationen i forskellige regioner i verden, herunder Europa, med henblik på fastlæggelse af et generelt prisniveau og i visse tilfælde en opdeling af markedet. Ifølge deres aftale var det generelle formål at opnå et højere prisniveau og at modvirke enhver betydelig rabat. Mødedeltagerne udvekslede endvidere følsomme kommercielle oplysninger. Kommissionen har i denne forbindelse støttet sig på referatet fra mødet i Milano udarbejdet af Floursids repræsentant, R., noterne fra repræsentanten for Bolidens »Noralf«-afdeling, O., og O.s erklæring (77.-91. betragtning til den anfægtede beslutning).

19 Efter mødet i Milano forblev de pågældende virksomheder i kontakt med hinanden (93. betragtning til den anfægtede beslutning).

20 Den 25. oktober 2000 udvekslede T. fra Bolidens »Noralf«-afdeling og A. fra IQM telefonisk oplysninger om de respektive tilbud til en kunde i Australien, herunder oplysninger om prisniveauet, varigheden af kontrakten og den tilbudte mængde. Indholdet af denne telefonsamtale blev refereret i et håndskrevet notat fra dette tidspunkt fra T. til O., ligeledes fra Bolidens »Noralf«-afdeling (94. betragtning til den anfægtede beslutning).

21 Den 8. november 2000 sendte Minmets administrerende direktør, C., et notat til Floursid om en telefonsamtale, som han samme dag havde ført med G. fra ICF om salgspriserne på aluminiumfluorid (95. betragtning til den anfægtede beslutning).

22 Den 9. november 2000 sendte Minmet et andet referat til Fluorsid fra et møde med ICF i Lausanne (Schweiz) vedrørende kunderne og priserne på forskellige markeder, navnlig Brasilien og Venezuela (96. betragtning til den anfægtede beslutning).

3. Anvendelsen af artikel 81, stk. 1, EF og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1

23 Kommissionen konkluderede, at mødet i Milano og de følgende handlinger med henblik på udmøntningen heraf i praksis havde alle kendetegnene ved en aftale og/eller samordnet praksis i henhold til artikel 81 EF eller EØS-aftalens artikel 53 (115.-122. betragtning til den anfægtede beslutning), og at dette kartel udgjorde en enkelt og vedvarende overtrædelse (123.-129. betragtning til den anfægtede beslutning).

24 Overtrædelsen havde til formål at begrænse konkurrencen i Det Europæiske Fællesskab og i EØS (130.-135. betragtning til den anfægtede beslutning), men dens geografiske rækkevidde var global, idet den udstrakte sig til de regioner, der var nævnt i referatet af mødet i Milano, nemlig bl.a. Europa, Tyrkiet, Australien, Sydamerika, Sydafrika og Nordamerika (136. betragtning til den anfægtede beslutning).

25 Ifølge Kommissionen kunne kartellet indebære en mærkbar påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne eller de kontraherende parter i EØS-aftalen (137.-142. betragtning til den anfægtede beslutning).

4. Overtrædelsens varighed

26 På trods af at der forelå oplysninger, hvorefter aluminiumsflouridproducenterne allerede i den anden halvdel af 90'erne havde en hemmeligt aftalt praksis, navnlig efter et møde i Grækenland i 1999, var Kommissionen af den opfattelse, at den først rådede over overbevisende dokumentation for, at der forelå et kartel fra »i det mindste« den 12. juli 2000, som var datoen for mødet i Milano (144. betragtning til den anfægtede beslutning).

27 I aluminiumfluoridsektoren forhandles leveringsaftalerne på forhånd i en periode, der starter i løbet af hvert kalenderårs andet halvår, og som afsluttes i slutningen af dette kalenderår eller i løbet af de første fem måneder i det følgende kalenderår. Dette gælder også for flerårige kontrakter. I nogle flerårige kontrakter fastsættes der altid enten en årlig forhandling om priserne i slutningen af hvert kalenderår eller en halvårlig prisrevision i slutningen af hvert halvår. Referatet af mødet i Milano bekræftede, at sektorens praksis bestod i at fastlægge priserne på forhånd for det følgende regnskabsår. Kommissionen udledte deraf, at resultatet af de hemmeligt aftalte kontakter fra juli 2000 fandt anvendelse på de forhandlinger, der var blevet ført i løbet af andet halvår af 2000 (146. betragtning til den anfægtede beslutning).

28 Kommissionen nåede derfor til den konklusion, at kartelaftalen varede ved og fortsatte med at begrænse konkurrencen ved deltagerne i kartellets handlinger indtil »i det mindste« den 31. december 2000 (147. betragtning til den anfægtede beslutning).

5. Fastsættelsen af størrelsen af bøden

29 Kommissionen fastsatte grundbeløbet for den bøde, der skulle pålægges sagsøgerne, på grundlag af de oplysninger, som disse have indgivet vedrørende værdien af deres beregnede afsætning af det omhandlede produkt i EØS (6 279 960 EUR) til 1 600 000 EUR (243. betragtning til den anfægtede beslutning), idet den anførte, at bødens grundbeløb ifølge retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006 C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne fra 2006«) »skal fastsættes på basis af en bestemt del af afsætningens værdi, som afhænger af overtrædelsens grovhed, og multipliceres med det antal år, overtrædelsen har varet« (234. betragtning til den anfægtede beslutning).

30 I det foreliggende tilfælde bestod overtrædelsen bl.a. i en horisontal aftale om fastsættelse af priser, der efter selve sin art hørte til blandt de mest alvorlige begrænsninger af konkurrencen. Dette aspekt skulle afspejles i den del af afsætningsværdien, der skulle tages i betragtning (236. betragtning til den anfægtede beslutning). I 2000 var den samlede markedsandel for de virksomheder, der deltog i overtrædelsen, ikke over 35% i EØS (237. betragtning til den anfægtede beslutning). Kartellets geografiske udstrækning var global (238. betragtning til den anfægtede beslutning). Kommissionen »tog endvidere hensyn til, i hvilken grad overtrædelsen var blevet udmøntet i praksis [134., 135., 154.-156., 172. og 185. betragtning til den anfægtede beslutning], for at fastlægge den del af afsætningens værdi, der skulle tages i betragtning« (239. betragtning til den anfægtede beslutning).

31 Kommissionen konkluderede deraf, at under hensyntagen til de faktorer, der er nævnt ovenfor vedrørende arten af overtrædelsen og dens geografiske rækkevidde, var den del af værdien af afsætningen for hver af virksomhederne, på grundlag af hvilken bødernes grundbeløb skulle pålægges, på 17% (240. betragtning til den anfægtede beslutning).

32 Da overtrædelsens varighed »i det mindste« svarede til perioden fra den 12. juli til den 31. december 2000, var den multiplikationsfaktor, der skulle anvendes på det det fastsatte grundbeløb, 0,5 (241. betragtning til den anfægtede beslutning). Det yderligere beløb for at afskrække virksomhederne fra at deltage i horisontale aftaler om prisfastsættelser som den i det foreliggende tilfælde omhandlede var på 17% af værdien af afsætningen (242. betragtning til den anfægtede beslutning).

33 Kommissionen fastlagde grundbeløbene for de bøder, der skulle pålægges deltagerne i kartellet, som følger:

— Boliden: 1 mio. EUR

— Fluorsid og Minmet: 1,6 mio. EUR

— ICF: 1,7 mio. EUR

— IQM, QB Industrias SAB: 1,67 mio. EUR

34 Under anvendelse af samarbejdsmeddelelsen indrømmede Kommissionen endelig Boliden fuldstændig bødefritagelse.

6. Formildende omstændigheder

35 Kommissionen fandt i sidste ende, at den omstændighed, at Floursid og Minmet havde samarbejdet ved undersøgelsen, ikke som sådan udgjorde en formildende omstændighed, og at der i den foreliggende sag ikke var nogen særlige omstændigheder, der kunne begrunde en nedsættelse af deres bødebeløb (248. og 249. betragtning til den anfægtede beslutning). Kommissionen anførte, at Floursid havde indgivet sin anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse ca. to år efter undersøgelsens

begyndelse, og at Floursid således var den anden virksomhed, der tog kontakt til Kommissionen. Kommissionen konstaterede, at de oplysninger, som Floursid var fremkommet med inden vedtagelsen af klagepunktsmeddelelsen, ikke havde tilføjet nogen betydelig merværdi, og at den del af oplysningerne, som Floursid havde indgivet efter den 22. april 2007, ikke var blevet brugt til at fastslå, at der var sket en overtrædelse (260.-263. betragtning til den anfægtede beslutning). Kommissionen efterkom følgelig ikke Floursids anmodning om bødenedsættelse. Den fastsatte det endelige bødebeløb, der blev pålagt sagsøgerne solidarisk, til 1 600 000 EUR (276. betragtning til og artikel 2 i den anfægtede beslutning).

Retsforhandlinger og parternes påstande

36 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 20. september 2008 og underskrevet af de samme repræsentanter har sagsøgerne sammen anlagt den foreliggende sag.

37 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres.

— Subsidiært nedsættes den bøde, som sagsøgerne er blevet pålagt solidarisk.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

38 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Minmets søgsmål afvises, idet det er åbenbart, at det ikke kan antages til realitetsbehandling, subsidiært, frifindelse.

— Frifindelse for så vidt angår Floursids søgsmål.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

39 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Første Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.

40 Da et af afdelingens medlemmer har forfald, har Rettens præsident i overensstemmelse med artikel 32, stk. 3, i Rettens procesreglement udpeget en anden dommer, for at afdelingen kan være beslutningsdygtig.

41 Som led i en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse truffet i henhold til procesreglementets artikel 64 har Retten anmodet Kommissionen om skriftligt at besvare et spørgsmål. Kommissionen har efterkommet denne foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse inden for den fastsatte frist.

42 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten under retsmødet den 14. juni 2012. Under retsmødet har Kommissionen fremlagt et dokument, hvori dens måde for beregningen af værdien af afsætningen og markedsandelene med henblik på fastsættelsen af det bødebeløb, der er blevet pålagt sagsøgerne, forklares. Efter at parterne er blevet hørt, er dette dokument indgået i sagen, hvilket er blevet tilført protokollatet for retsmødet.

Retlige bemærkninger

I – *Formaliteten*

A – *Indledende bemærkninger*

43 Eftersom Kommissionen har gjort gældende, at sagen må afvises, for så vidt som den er blevet anlagt af Minmet, skal det præciseres, at den anfægtede beslutning udgør et bundt af beslutninger, der indeholder en række lignende individuelle beslutninger, hvorved der pålægges bøder, inden for rammerne af en fælles procedure (jf. i denne retning Domstolens dom af 14.9.1999, sag C-310/97 P, Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., Sml. I, s. 5363, præmis 49 ff.). I den foreliggende sag skal der således sondres mellem bl.a. den beslutning, der er rettet til Floursid, og den beslutning, der er rettet til Minmet, og spørgsmålene, om Minmets søgsmål og Floursids søgsmål kan antages til realitetsbehandling, skal bedømmes hver for sig, idet disse søgsmål er rettet mod retligt forskellige beslutninger, der er vedtaget vedrørende dem (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., præmis 53-56).

B – *Søgsmålets rækkevidde*

44 Det bemærkes, at Kommissionen meddelte Minmet en engelsk version af den anfægtede beslutning den 9. juli 2008. Floursid blev derimod meddelt en italiensk version af den anfægtede beslutning den 11. juli 2008.

45 Blandt påstandene i stævningen fremgår påstanden »beslutningen annulleres i sin helhed« uden yderligere præcisering af sagens genstand. Ikke desto mindre er det i punkt 1 i stævningen blevet anført, at sagsøgerne tilsigter »at opnå annullation af Kommissionens beslutning K(2008) 3043 […], der blev meddelt Floursid og Minmet henholdsvis den 11. […] og den 9. juli 2008«. I stævningens punkt 3 præciseres det endvidere, at »med søgsmålet […] anfægter Floursid og Minmet den beslutning […], hvorved Kommissionen […] har konkluderet, at der er sket en overtrædelse af artikel 81 [EF] […], og hvormed den følgelig har pålagt Floursid og Minmet en sanktion in solidum«. Som bilag til stævningen har sagsøgerne endelig kun fremlagt den beslutning, der var adresseret til Floursid på italiensk, og ikke den beslutning, der blev sendt til Minmet på engelsk. Det var nemlig først efter en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse fra Rettens side i henhold til artikel 64 i Rettens procesreglement, at Minmet fremlagde denne version af den anfægtede beslutning.

46 Det følger af samtlige disse omstændigheder, at selv om sagsøgerne ikke udtrykkeligt præciserede, at deres søgsmål i realiteten omfattede to retligt særskilte beslutninger, der hver for sig var sendt til to forskellige juridiske personer, er det ikke desto mindre stadig således, at det med tilstrækkelig klarhed og præcision fremgår af stævningen, at sagsøgerne havde til hensigt at anfægte og at nedlægge påstand om, at disse to beslutninger annulleres, for så vidt som de påvirkes negativt derved. Som sagsøgerne har bekræftet under retsmødet, hvilket er blevet tilført protokollatet for retsmødet, er de nemlig af den opfattelse, at den »anfægtede beslutning« udgør »en og samme beslutning«, der er blevet meddelt dem, eftersom den fastslår deres solidariske ansvar for en eneste retsstridig adfærd og af denne grund pålægger dem en solidarisk bøde.

C – *Antagelse af Minmets søgsmål til realitetsbehandling*

47 Hvad angår spørgsmålet, om Minmets søgsmål kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som det omfatter den beslutning, der er blevet adresseret til dette selskab, bemærkes, at Kommissionen har gjort gældende, at dette søgsmål er blevet anlagt for sent den 20. september 2008 og derfor må afvises

fra realitetsbehandling. Minmet har i denne forbindelse anført, at denne forsinkelse skyldes, at den elektroniske kommunikation ikke fungerede. Der var tale om objektive forhold af teknisk art, som var uforudsigelige og derfor undskyldelige.

48 Uafhængigt af spørgsmålet, om Minmet kan anlægge et søgsmål til prøvelse af en beslutning, der er adresseret til selskabet, hvilket Kommissionen bestrider, skal det fastslås, at Minmet har søgsmålsinteresse for så vidt angår den beslutning, der er adresseret til, og den bøde, der er blevet pålagt, Floursid, som Minmet holdes solidarisk ansvarlig for, både i denne beslutning og i den beslutning, der er blevet meddelt Minmet individuelt. Dette gælder så meget desto mere, som den beslutning, der er rettet til Floursid, udgør det primære retlige grundlag for dette solidariske ansvar, der påhviler Minmet, som er uadskilleligt forbundet med Floursids solidariske ansvar, og den bøde, der er pålagt sidstnævnte. Der kan således ikke være nogen tvivl om, at Minmet har en interesse i, at denne bøde annulleres eller nedsættes.

49 Under alle omstændigheder kan Unionens retsinstanser, således om det er blevet anerkendt i retspraksis, eftersom der er tale om et fælles søgsmål, afstå fra at undersøge, om andre sagsøgere har retlig interesse (Domstolens dom af 24.3.1993, sag C-313/90, CIRFS m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1125, præmis 31, og Rettens dom af 8.7.2003, sag T-374/00, Verband der freien Rohrwerke m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2275, præmis 57).

50 På baggrund af det ovenstående konkluderer Retten, at Minmets søgsmål kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som det er anlagt til prøvelse af den beslutning, der er rettet til Floursid, vedrørende hvilken søgsmålet er blevet anlagt inden for fristerne.

51 Hvad derimod angår Minmets søgsmål, som er rejst til prøvelse af den beslutning, der er rettet til dette selskab, bemærkes indledningsvis, at Kommissionens påstand indebærer, at sagen skal afvises, eftersom fristen for at anlægge søgsmålet var udløbet. I denne forbindelse bemærkes, at klagefristen på to måneder fra meddelelsen af den pågældende retsakt i henhold til artikel 230, stk. 5, EF er præceptiv, og at den er blevet indført for at tilvejebringe klarhed og retssikkerhed og undgå enhver forskelsbehandling eller vilkårlighed i retsplejen. Unionens retsinstanser er derfor forpligtede til af egen drift at efterprøve, om den er overholdt (jf. i denne retning Rettens dom af 18.9.1997, forenede sager T-121/96 og T-151/96, Mutual Aid Administration Services mod Kommissionen, Sml. II, s. 1355, præmis 38). Fristen er nemlig fast og absolut, og den kan ikke forlænges (Rettens dom af 16.12.2011, sag T-291/04, Enviro Tech Europe og Enviro Tech International mod Kommissionen, Sml. II, s. 8281, præmis 95).

52 I det foreliggende tilfælde modtog Minmet meddelelsen om den anfægtede beslutning den 9. juli 2008. Det følger af procesreglements artikel 101, stk. 1, litra a), at »såfremt en frist, der er udtrykt i dage, uger, måneder eller år, skal regnes fra det tidspunkt, hvor en begivenhed indtræffer, eller en handling foretages, medregnes den dag, hvor begivenheden indtræffer, eller handlingen foretages, ikke ved beregningen af fristen«. I samme procesreglements artikel 102, stk. 2, bestemmes det, at procesfristerne forlænges under hensyn til afstanden med en fast særlig frist på ti dage. Som følge heraf udløb fristen for at anlægge sag til prøvelse af den beslutning, der var rettet mod Minmet i den foreliggende sag, den 19. september 2008, hvilket Minmet medgav i retsmødet, og der er blevet tilført en bemærkning herom i protokollatet for retsmødet. Det var imidlertid først ved indleveringen af stævningen til Rettens Justitskontor, den 20. september 2008, at Minmet anlagde sag til prøvelse af den beslutning, der var rettet imod selskabet.

53 Minmet har anført, at Rettens anmodning om berigtigelse af stævningen har forlænget søgsmålsfristen. Da denne frist er fast og absolut og ikke kan forlænges (dommen i sagen Enviro Tech Europe og Enviro Tech International mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 95), kan hverken en sådan anmodning eller en accept fra Rettens side af at foretage en sådan berigtigelse imidlertid påvirke den omstændighed, at søgsmålsfristen er udløbet. Det er nemlig blevet fastslået, at spørgsmålet, om et søgsmål kan antages til realitetsbehandling, skal vurderes i forhold til den

situation, der foreligger på det tidspunkt, hvor stævningen blev indleveret. Hvis betingelserne for at anlægge søgsmålet på dette tidspunkt ikke er opfyldt, kan søgsmålet således ikke antages til realitetsbehandling. En berigtigelse er nemlig kun mulig, når den foretages inden udløbet af søgsmålsfristen (jf. Rettens kendelser af 7.9.2010, sag T-532/08, Norilsk Nickel Harjavalta og Umicore mod Kommissionen, Sml. II, s. 3959, præmis 70, og sag T-539/08, Etimine og Etiproducts mod Kommissionen, Sml. II, s. 4017, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis). Det skal imidlertid konstateres, at berigtigelsen i det foreliggende tilfælde er blevet foretaget efter udløbet af søgsmålsfristen, således at den ikke længere kan medføre, at Minmets søgsmål kan antages til realitetsbehandling.

54 Det følger heraf, at for så vidt som Minmets søgsmål omfatter den beslutning, der er rettet mod dette selskab, er det blevet anlagt for sent og kan ikke antages til realitetsbehandling.

55 De andre argumenter, som sagsøgerne har fremført, kan ikke rejse tvivl om denne vurdering.

56 For det første kan den omstændighed alene, at den foreliggende sag er blevet anlagt af Floursid og Minmet i fællesskab, som en økonomisk enhed, til prøvelse af den »anfægtede beslutning«, uden at der er blevet sondret mellem de individuelle beslutninger, der er blevet rettet mod dem hver for sig, ikke have til konsekvens, at Minmet har den samme søgsmålsfrist som Floursid.

57 Begrebet virksomhed i henhold til artikel 81, stk. 1, EF skal ganske vist forstås som en økonomisk enhed, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer. Når en sådan økonomisk enhed overtræder konkurrencereglerne, skal overtrædelsen imidlertid utvetydigt ifølge princippet om personligt ansvar henføres til en juridisk person, der vil kunne blive pålagt en bøde, og klagepunktsmeddelelsen og så meget desto mere den endelige beslutning skal være stilet til denne med angivelse af, i hvilken egenskab denne juridiske person foreholdes de påståede faktiske omstændigheder (jf. Domstolens dom af 10.9.2009, sag C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 54-57 og den deri nævnte retspraksis, og generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse i denne sag, Sml. I, s. 8241, præmis 37).

58 Såfremt en adressat for en sådan beslutning beslutter at anlægge annullationssøgsmål, skal Unionens retsinstanser kun prøve de elementer i beslutningen, der vedrører den pågældende adressat. De elementer, der vedrører andre adressater, og som ikke er anfægtet, eller som er blevet anfægtet uden for fristen, er derimod ikke genstand for den tvist, Unionens retsinstanser skal afgøre (dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., nævnt ovenfor i præmis 43, præmis 53, og dom af 29.3.2011, forenede sager C-201/09 P og C-216/09 P, ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen, Sml. I, s. 2239, præmis 142).

59 Det skal fastslås, at Minmet er en anden juridisk person end Floursid, og at selskabet følgelig, idet der er tale om en beslutning, der er rettet mod det, ikke har den samme søgsmålsfrist, som der finder anvendelse på den beslutning, der er rettet mod Floursid. Der er nemlig tale om to forskellige beslutninger, der er sendt til to forskellige juridiske personer, og som er blevet meddelt på forskellige datoer, og for hvilke søgsmålsfristen skal beregnes separat.

60 Hvad for det andet angår det af Minmet anførte vedrørende force majeure og en undskyldelig fejl bemærkes, at det i retspraksis er blevet anerkendt, at begreberne force majeure og omstændigheder, som ikke kunne forudses, omfatter dels et objektivt element, hvorefter der skal foreligge usædvanlige omstændigheder, som den berørte ikke har indflydelse på, dels et subjektivt element, hvorefter vedkommende med henblik på at undgå konsekvenserne af de usædvanlige begivenheder skal træffe egnede foranstaltninger, idet det dog ikke kræves, at vedkommende træffer urimeligt belastende foranstaltninger. Den berørte skal navnlig udvise agtpågivenhed med henblik på at overholde de fastsatte frister. Der skal følgelig foreligge usædvanlige vanskeligheder, som sagsøgeren ikke har indflydelse på, og som er uundgåelige, selv om der udvises al den agtpågivenhed, som må forventes (Domstolens dom af 15.12.1994, sag C-195/91 P, Bayer mod Kommissionen, Sml. I, s. 5619,

præmis 31 og 32). Anvendelsen af bestemmelserne vedrørende procesfrister kan endvidere kun fraviges under helt særlige omstændigheder, når der foreligger omstændigheder, som ikke kunne forudses, eller force majeure som omhandlet i artikel 45, stk. 2, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, idet en streng overholdelse af disse bestemmelser er i overensstemmelse med hensynet til retssikkerheden og nødvendigheden af at undgå enhver forskelsbehandling eller vilkårlighed i retsplejen (jf. Domstolens kendelse af 8.11.2007, sag C-242/07 P, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 9757, præmis 16 og den deri nævnte retspraksis).

61 Hvad nærmere bestemt angår begrebet undskyldelig fejl er det blevet fastslået, at dette begreb kun vedrører usædvanlige omstændigheder, hvorunder bl.a. den berørte institution har udvist en adfærd, der i sig selv eller i afgørende omfang kan fremkalde en vildfarelse hos den berørte person i god tro, og som udviser en sådan agtpågivenhed, der kræves af en normalt påpasselig person (Domstolens kendelse af 14.1.2010, sag C-112/09 P, SGAE mod Kommissionen, Sml. I, s. 351, præmis 20), f.eks. når sagsøgeren står over for et særligt fortolkningsproblem ved identifikationen af den kompetente myndighed eller fristens varighed (Domstolens kendelse af 17.5.2002, sag C-406/01, Tyskland mod Parlamentet og Rådet, Sml. I, s. 4561, præmis 21, og kendelsen i sagen SGAE mod Kommissionen, præmis 24, samt Rettens dom af 6.6.1996, sag T-382/94, Confindustria og Romoli mod Rådet, Sml. II, s. 519, præmis 21).

62 I det foreliggende tilfælde har Minmet imidlertid for det første ikke haft vanskeligt ved at fortolke de bestemmelser, der er anvendelige på søgsmålsfristerne. Kommissionen har heller ikke udvist en adfærd, der kan fremkalde en vildfarelse med hensyn til vurderingen af fristen. Den har tværtimod opfyldt kravene til klarhed og retssikkerhed ved på forskellige datoer at meddele to forskellige beslutninger – endda i forskellige sprogversioner, nemlig på engelsk til Minmet og på italiensk til Floursid – til to forskellige juridiske personer. Det følger heraf, at Minmet fuldt og helt var i stand til at erkende og vide, at der var tale om to retligt forskellige beslutninger, som hver havde forskellige retsvirkninger med hensyn til hver af sagsøgerne.

63 For det andet er det på en meget lidt detaljeret måde og uden at underbygge med beviser, at Minmet har anført, at grunden til, at søgsmålet blev anlagt for sent, skyldtes, at den elektroniske kommunikation ikke fungerede og den uforudsigelige forsinkelse i e-mailsystemets kommunikation af transmissionsfejlen og problemer med telefaxmaskinen. Det fremgår nemlig ikke engang af Minmets indlæg, på hvilken dato selskabet havde forsøgt at sende stævningen. Sådanne vage og uunderbyggede påstande er ikke tilstrækkelige til, at det kan fastslås, at der foreligger et tilfælde af force majeure eller en undskyldelig fejl. Det følger heraf, at dette argument må forkastes som åbenbart ugrundet.

64 På baggrund af ovenstående betragtninger må det fastslås, at Minmet har undladt at anfægte den beslutning, der er blevet rettet mod dette selskab, inden for den søgsmålsfrist, der er fastsat i artikel 230, stk. 5, EF, således at denne beslutning er blevet endelig, og selskabet er afskåret fra at rejse tvivl om dens lovlighed.

II – *Realiteten*

A – *Resumé af annullationsanbringenderne*

65 Til støtte for søgsmålet har sagsøgerne i det væsentlige anført tre anbringender.

66 Det første anbringende vedrører hovedsagligt en tilsidesættelse af artikel 81 EF. For det første er det kartel, som Kommissionen har omtalt i den anfægtede beslutning, »umuligt«. For det andet ville et sådant kartel, hvis det havde eksisteret, ikke have påvirket markedet, da en aftale om priserne, der blev vedtaget i juli 2000, ikke ville have kunnet medføre en påvirkning i løbet af det andet halvår af 2000, således som Kommissionen har anført i den anfægtede beslutning. Priserne for det andet halvår i 2000 ville være blevet fastsat i 1999 eller »i det mindste« i løbet af de første måneder af 2000. For det tredje

har sagsøgerne anfægtet, at der blev indgået en aftale om at begrænse konkurrencen under mødet i Milano. Der var alene tale om en udveksling af oplysninger mellem konkurrenter. Sagsøgerne har i denne forbindelse gjort gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af begrundelsespligten i henhold til artikel 253 EF vedrørende beviset for overtrædelsen samt af artikel 2 i forordning nr. 1/2003.

67 Det andet anbringende vedrører en tilsidesættelse af retten til forsvar, af artikel 27 i forordning nr. 1/2003, af artikel 81 EF samt »af artikel 253 [EF] eller artikel 173 EF«. For det første konkluderer den anfægtede beslutning, at der foreligger en anden overtrædelse end den, der blev foreholdt sagsøgerne i klagepunktsmeddelelsen. Kommissionen har støttet sig på faktuelle oplysninger, der ikke blev nævnt i klagepunktsmeddelelsen, og som parterne ikke har kunnet forsvare sig over for. For det andet har Kommissionen ladet dokumenterne vedrørende Floursids anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse indgå i sagsakterne vedrørende den administrative procedure efter at have »ignoreret« denne anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse i klagepunktsmeddelelsen.

68 Det tredje anbringende, der er blevet gjort gældende subsidiært, vedrører en tilsidesættelse af artikel 23 i forordning nr. 1/2003 vedrørende den bøde, der er blevet pålagt sagsøgerne. Sagsøgerne anfægter fastlæggelsen og omfanget af værdien af det relevante marked i den anfægtede beslutning. Grovheden af den overtrædelse, som Kommissionen har fastslået, er uforholdsmæssig. Sagsøgerne gør endvidere gældende, at der er blevet foretaget en fejlagtig anvendelse af punkt 18 i retningslinjerne fra 2006.

B – *Det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 81 EF*

1. Indledende bemærkninger

69 Sagsøgerne har i det væsentlige gjort gældende, for det første, at det kartel, som Kommissionen i den anfægtede beslutning har konstateret har eksisteret, er umuligt. De berørte virksomheder var ikke i stand til at fastsætte en pris for aluminiumflourid på markedet for aluminiumsproducenterne, da denne pris ikke fastlægges efter udbud men efter efterspørgsel. For det andet havde mødet i Milano ikke til formål at definere en »kartelpris«, men »i betragtning af de givne omkostningsfunktioner [at] forstå, hvilken pris der ville gøre det muligt for modtagerne af den omhandlede anfægtede beslutning at »forblive på markedet« på trods af den eksponentielle forhøjelse af produktionsomkostningerne«. Prisen for aluminiumflourid blev endvidere forhandlet hvert år for det følgende års leverandører. Det var således også umuligt, at en aftale om priser, der blev vedtaget i juli 2000, ville have kunnet medføre en påvirkning i løbet af det andet halvår af 2000. Sagsøgerne har deraf konkluderet, at selv om den overtrædelse, som Kommissionen har gjort gældende i den anfægtede beslutning, havde eksisteret, ville den ikke have kunnet medføre en påvirkning på det pågældende marked. Hvad endelig angår »omstændighederne vedrørende Milano« er sagsøgerne af den opfattelse, at Kommissionen har fremskaffet beviser for en udveksling af oplysninger mellem konkurrenter, men ikke for et kartel »med et begrænsende formål«. Kommissionen har således tilsidesat artikel 81 EF, begrundelsespligten i henhold til artikel 253 EF for så vidt angår angivelsen af bevismateriale for overtrædelsen samt artikel 2 i forordning nr. 1/2003.

70 Kommissionen har gjort gældende, at dette anbringende skal forkastes.

71 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at det dels påhviler den part eller myndighed, der gør en tilsidesættelse af konkurrencereglerne gældende, at føre bevis herfor ved på retligt tilstrækkelig måde at føre bevis for de faktiske omstændigheder, der udgør en sådan overtrædelse, dels påhviler den virksomhed, der påberåber sig retten til at bestride, at der foreligger en overtrædelse, at føre bevis for, at betingelserne for at gøre en sådan indsigelse gældende er opfyldt, således at myndigheden herefter må anvende andre beviser (Domstolens dom af 17.12.1998, sag C-185/95 P, Baustahlgewebe mod Kommissionen, Sml. I, s. 8417, præmis 58, af 7.1.2004, forenede

sager C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 123, præmis 78, og Rettens dom af 16.11.2006, sag T-120/04, Peróxidos Orgánicos mod Kommissionen, Sml. II, s. 4441, præmis 50).

72 For så vidt angår bevisførelsen i forbindelse med en overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF bemærkes endvidere, at Kommissionen skal fremlægge præcise og samstemmende beviser for sine faste overbevisning om, at overtrædelsen har fundet sted (jf. i denne retning Domstolens dom af 28.3.1984, forenede sager 29/83 og 30/83, Compagnie royale asturienne des mines og Rheinzink mod Kommissionen, Sml. s. 1679, præmis 20). Er retsinstansen i tvivl, skal dette komme den virksomhed til gode, hvortil den beslutning er rettet, hvori der fastslås en overtrædelse. Retsinstansen kan derfor ikke konkludere, at Kommissionen har ført fornødent bevis for den pågældende overtrædelse, hvis den fortsat nærer tvivl vedrørende dette spørgsmål, navnlig i en sag, hvori der er nedlagt påstand om annullation af en beslutning, hvori der pålægges en bøde (Rettens dom af 25.10.2005, sag T-38/02, Groupe Danone mod Kommissionen, Sml. II, s. 4407, præmis 215).

73 Det fremgår endvidere af fast retspraksis, at hver enkelt af de af Kommissionen fremlagte beviser ikke nødvendigvis skal opfylde disse kriterier i forhold til hvert enkelt led i overtrædelsen. Det er tilstrækkeligt, at den række indicier, institutionen har påberåbt sig, ud fra en samlet betragtning opfylder dette krav (jf. Rettens dom af 8.7.2004, forenede sager T-67/00, T-68/00, T-71/00 og T-78/00, JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2501, præmis 180 og den deri nævnte retspraksis).

74 Det er desuden hyppigt forekommende, at de aktiviteter, som en konkurrencebegrænsende aftale eller praksis vedrører, gennemføres hemmeligt, at møderne afholdes hemmeligt, og at dokumenterne herom begrænses til et minimum. Selv i tilfælde, hvor Kommissionen opdager dokumenter, der udtrykkeligt viser en ulovlig kontakt mellem erhvervsdrivende, som f.eks. referater fra et møde, er disse normalt kun brudstykkeagtige og spredte, hvorfor det ofte viser sig nødvendigt at rekonstruere visse enkeltheder ved hjælp af følgeslutninger. I de fleste tilfælde må den omstændighed, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis eller aftale, udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne (Domstolens dom i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 71, præmis 55-57, og dom af 25.1.2007, forenede sager C-403/04 P og C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries og Nippon Steele mod Kommissionen, Sml. I, s. 729, præmis 51).

75 Begrebet aftale og begrebet samordnet praksis i henhold til artikel 81, stk. 1, EF, omfatter former for hemmelig forståelse, som er af samme karakter, og som kun adskiller sig fra hinanden ved deres grad og den form, hvorunder de kommer til udtryk (Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-49/92 P, Kommissionen mod Anic Partecipazioni, Sml. I, s. 4125, præmis 131 og 132, og Rettens dom af 20.3.2002, sag T-9/99, HFB m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1487, præmis 190). I forbindelse med en sammensat overtrædelse kan det ikke kræves af Kommissionen, at denne kvalificerer overtrædelsen som enten en aftale eller en samordnet praksis, idet begge disse former for overtrædelse er omfattet af artikel 81 EF (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, præmis 111-114, og Rettens dom af 20.4.1999, forenede sager T-305/94 - T-307/94, T-313/94 - T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 931, præmis 696). Som det er tilfældet i den foreliggende sag, må den dobbelte kvalifikation af overtrædelsen som enten en aftale »og/eller« en samordnet praksis forstås som en tilkendegivelse af, at der er tale om et kompleks, som indeholder faktiske omstændigheder, hvoraf nogle er kvalificeret som aftaler og andre som samordnet praksis, jf. artikel 81, stk. 1, EF, der ikke kræver, at der skal ske en specifik kvalifikation for denne sammensatte type overtrædelse (Rettens dom af 17.12.1991, sag T-7/89, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. II, s. 1711, præmis 264, og dommen i sagen HFB m.fl. mod Kommissionen, præmis 187).

2. Indholdet af den anfægtede beslutning

76 Det skal bemærkes, at Kommissionen i den anfægtede beslutning i det væsentlige støttede sig på følgende dokumenter for at fastslå, at der forelå en overtrædelse af artikel 81 EF: referatet af mødet i Milano (77. og 81.-88. betragtning til den anfægtede beslutning), noterne fra O. fra Bolidens »Noralf«-afdeling, der blev taget under dette møde (89. betragtning til den anfægtede beslutning), O.s erklæring vedrørende nævnte referat (90. betragtning til den anfægtede beslutning), O.s notat af 25. oktober 2000 om telefonmødet mellem Bolidens »Noralf«-afdeling og IQM (94. betragtning til den anfægtede beslutning) samt C. fra Minmets notater af 8. og 9. november 2000 (95. og 96. betragtning til den anfægtede beslutning). Kommissionen udledte af disse dokumenter, at der havde fundet et møde sted mellem repræsentanten fra Floursid, R., repræsentanten fra ICF, G., og repræsentanten fra IQM, A., den 12. juli 2000 i Milano, hvori repræsentanten fra Bolidens »Noralf«-afdeling, O., havde deltaget over telefonen. Referatet fra mødet i Milano var blevet udarbejdet af R. fra Floursid. Ifølge Kommissionen havde dette møde et konkurrencebegrænsende formål (115.-122. betragtning til den anfægtede beslutning).

77 De tekniske udtryk og forkortelser, der blev anvendt i de nævnte dokumenter, svarer til følgende definitioner:

— »US$/T eller US$/MT«, som betyder, at priserne er angivet i US-dollars (USD) pr. ton eller metrisk ton

— »incoterms«, som betyder »international commercial terms« (internationale handelsklausuler)

— »fca« (free carrier), hvilket betyder »frit fragtfører«

— »fob« (free on board), hvilket betyder »frit ombord«

— »cfr« (cost and freight), hvilket betyder »omkostninger og fragt«

— »C & F filo« (cost and freight og free in liner out), hvilket betyder »omkostninger og fragt samt frit indladet og losset på linjefartens betingelser«

— »LME« (London Metal Exchange), på dansk »børsen for metal i London«, er en metalbørs. LME's kurs fastlægger prisen for aluminium. I de dokumenter, der henvises til, angiver denne forkortelse aluminiumsprisen.

— »AlF_3« er forkortelsen for aluminiumflourid. Det skal endvidere anføres, at prisen for aluminiumflourid kan beregnes som en procentdel af LME's kurs. Ifølge parterne er AlF_3-prisen normalt mellem 45 og 55% af LME, svarende til et beløb på mellem 650 og 900 USD.

78 Det skal endvidere bemærkes, at de dokumenter, som Kommissionen støttede sig på i den anfægtede beslutning, er blevet fremlagt dels af Boliden, dels af de andre deltagere i kartellet, herunder bl.a. Floursid. Sagsøgerne har hverken anfægtet, at dokumenterne er autentiske eller troværdige, eller at dokumenterne har en bevisværdi, og der er ingen oplysninger i sagen, der giver grund til at antage, at der kan stilles spørgsmålstegn ved deres beviskraft. Sagsøgerne har nemlig ikke stillet spørgsmålstegn ved disse bevisers indhold som sådan, men har begrænset sig til at anfægte de konklusioner, som Kommissionen har draget deraf for at bevise, at der eksisterer et kartel.

3. Beviset for overtrædelsen

79 I den anfægtede beslutning anførte Kommissionen, at deltagerne i mødet i Milano indgik en aftale om at forhøje prisen for salg af aluminiumfluorid med 20%. De aftalte endvidere et generelt prisniveau i flere regioner af verden, herunder Europa, og opdelte i visse tilfælde markederne og udvekslede følsomme kommercielle oplysninger. Det er derfor nødvendigt at vurdere de beviser, som Kommissionen baserede sig på i den anfægtede beslutning til støtte for sin konklusion.

80 Indledningsvis henviser referatet af mødet i Milano til en forhøjelse på 20% af samtlige omkostninger mellem juni 1999 og juni 2000, hvilket gjorde det nødvendigt at forhøje prisen for aluminiumfluorid i 2001 med 20%. I denne forbindelse præciseredes herefter følgende:

»Eftersom salgsprisen for aluminiumfluorid i 2000 blev fastsat i slutningen af det det første halvår af 1999, og vores omkostninger i midten af 2000 er 20% højere end i 2000, er det nødvendigt, at vores priser på [aluminiumfluorid] i 2001 er 20% højere end priserne i 2000. De tre parter [Floursid, ICF og IQM] blev enige om, at denne stigning var fornuftig ud fra producentens synsvinkel. Det er imidlertid spørgsmålet, om udbuddet/efterspørgslen på markedet tillader en sådan stigning« (81. betragtning til den anfægtede beslutning).

81 Det fremgår således klart af referatet af mødet i Milano, at de repræsentanter, der deltog i dette møde, herunder Floursid, indgik en aftale om at forhøje deres priser for salg af aluminiumfluorid i 2001 med 20%.

82 Hvad angår det europæiske marked henviser referatet af mødet i Milano til en aftale mellem disse repræsentanter for 2001 for en pris på 775 USD »fca«, dvs. 800 USD »fob« pr. ton aluminiumfluorid:

»For år 2001 vil [ICF] hæve prisen til 800 USD/t fca Mordijk [o]g 775 USD/t fob Gabes. [D]en europæiske producentpris [er således på] 775/800 USD/t fca/fob [pr.] europæisk producent« (85. betragtning til den anfægtede beslutning).

83 Det fremgår af alle disse dokumenter, at denne pris udgør en minimal salgspris, under hvilken deltagerne i kartellet ikke burde afgive tilbud på de berørte markeder.

84 Disse konklusioner bekræftes af noterne fra O. fra Bolidens »Noralf«-afdeling, der blev taget under mødet i Milano, som han deltog i over telefonen, samt af de erklæringer, som han afgav mundtligt for Kommissionen (77., 89., og 90. betragtning til den anfægtede beslutning). Det fremgår således af disse noter og erklæringer, at deltagerne i dette møde havde behov for en forhøjelse på 20% af prisen, og at de – efter at have opstillet tabellen over omkostningerne – konkluderede, at priserne for 2001 skulle hæves med 20% og fastsættes til 800 USD pr. ton, dvs. 50% af »LME«-prisen.

85 Flere dokumenter, der er dateret efter mødet i Milano, beviser endvidere, at deltagerne i dette møde overholdt målene i denne aftale, opretholdt bilaterale kontakter i den henseende og udvekslede følsomme kommercielle oplysninger, navnlig for gensidigt at kontrollere deres respektive prispolitikker. Notatet fra T. fra Bolidens »Noralf«-afdeling, der blev sendt til O., ligeledes fra Bolidens »Noralf«-afdeling, der vedrører en telefonsamtale af 25. oktober 2000 mellem T. og A. fra IQM, indikerer, at sidstnævnte udvekslede oplysninger om deres pristilbud til en kunde i Australien. Disse pristilbud svarer til den minimumspris på 800 USD pr. ton, der blev aftalt på mødet i Milano. Det fremgår nemlig deraf, at IQM gav denne kunde et tilbud om et prisniveau på »850 – 875 – 900 USD«, mens Bolidens »Noralf«-afdeling anførte, at dette selskab havde afgivet et tilbud om en pris på ca. 800 USD, men endnu ikke havde indgået aftale med den australske kunde (94. betragtning til den anfægtede beslutning).

86 Det fremgår endvidere af C. fra Minmets notat om dennes telefonsamtale af 8. november 2000 med G. fra ICF, at sidstnævnte havde været utilfreds med de »lave« priser, som Minmet havde tilbudt i forbindelse med et egyptisk offentligt udbud – som var på »725 USD fob/745 USD cfr« – og havde spurgt, hvordan Minmet beregnede at hæve de priser, der blev praktiseret i Venezuela, til 875 USD, eftersom venezuelanerne havde adgang til udbuddet i Egypten. Ifølge samme notat bekræftede ICF igen, at de priser, der blev tilbudt en brasiliansk kunde, var højere end 800 USD pr. ton (95. betragtning til den anfægtede beslutning).

87 Ifølge et andet mødereferat af 9. november 2000, der blev udarbejdet af Minmet og sendt til Floursid, vedrørende et møde, der havde fundet sted mellem C. og K. fra Minmet og G. og T. fra ICF, havde sidstnævnte selskab informeret Minmet om den omstændighed, at det havde indgået en aftale om en pris på 845 USD med en brasiliansk kunde og havde bekræftet, at det ikke længere tilbød 6000 metriske tons på det venezuelanske marked. Minmet havde insisteret på, at priserne i Venezuela var højere end 800 USD »cfr« (96. betragtning til den anfægtede beslutning).

88 Det fremgår således af dokumenterne vedrørende kontakterne af 25. oktober og 8. og 9. november 2000, at de berørte virksomheder praktiserede en gensidig kontrol af prisniveauerne. Som Kommissionen endvidere med rette har anført i den anfægtede beslutning, svarede priserne til resultaterne af de forhandlinger, der blev ført på mødet i Milano. I denne forbindelse skal det også bemærkes, at dokumenterne af 25. oktober og 8. og 9. november 2000 fastslår, at der har været kontakter mellem mødets deltagere senere end mødet i Milano, navnlig mellem sagsøgerne og ICF, som var åbenbart knyttet til aftalen om priser, der blev indgået under dette møde, eftersom de henviser til de væsentligste elementer i denne aftale.

89 Denne aftale om priser vedrørte for det første de europæiske markeder. I denne henseende anførtes i referatet af mødet i Milano bl.a. forventningerne til omfanget af produktionen og salget af aluminiumflourid for år 2001 til Italien, Rumænien, Spanien, Skandinavien, Tyskland, Benelux og Det Forenede Kongerige (85. betragtning til den anfægtede beslutning). I denne forbindelse angav ICF, at dette selskab ville hæve prisen til 800 USD pr. ton i 2001 »fca Mordijk« og til 775 USD pr. ton »fob Gabes« med det resultat, at den europæiske producents pris ville være på 775/800 USD pr. ton »fca/fob« (jf. ovenfor præmis 82).

90 For det andet har Kommissionen bevist, at denne aftale også fandt anvendelse i forskellige regioner i verden. Ifølge referatet af mødet i Milano var »prisidéen« for 2001 med hensyn til Australien på 800 USD pr. ton »fob Europe«, dvs. »50% LME fob«, mens den europæiske pris kunne være højere end den kinesiske pris og kunne være på 875 USD pr. ton (86. betragtning til den anfægtede beslutning). Hvad angik Sydamerika indeholdt mødereferatet priser for år 2000 og minimumspriser for 2001. Med hensyn til Venezuela anførtes en pris på 850 USD pr. metrisk ton »C & F Filo« for 2001 og som absolut minimumspris 890 USD pr. metrisk ton. For Brasilien var alle producenterne enige om, at prisen skulle fastsættes til ca. »50% LME fob« og 875 USD pr. ton »cfr« (87. betragtning til den anfægtede beslutning).

91 I de mundtlige erklæringer over for Kommissionen har O. fra Bolidens »Noralf«-afdeling desuden bekræftet, at deltagerne i mødet i Milano blev enige om hinandens kunder samt om prisniveauet, der skulle opretholdes i Europa og uden for Europa. Formålet med mødet i Milano havde også været at udarbejde en fælles forklaring vedrørende måden, hvorpå de nye prisniveauer skulle introduceres. Deltagerne i mødet i Milano blev enige om de mængder, der skulle tilbydes de forskellige kunder. Der var en stiltiende aftale om at respektere hinandens kunder og de leveringer, som hver især forestod (jf. 90. betragtning til den anfægtede beslutning).

92 Det fremgår endvidere af telefonnotatet af 25. oktober 2000, at A. fra IQM ville »forblive i kontakt« med T. fra Bolidens »Noralf«-afdeling vedrørende bl.a. prisniveauet for aluminiumflourid i Australien, idet prisen på 800 USD, der var blevet aftalt på mødet i Milano, blev gentaget (94. betragtning til den anfægtede beslutning).

93 Endelig fremgår det af referatet af mødet i Milano, at deltagerne i mødet i Milano, dvs. Flourid, ICF og IQM, efterfølgende udvekslede oplysninger om produktionen og salgsomfanget i 2000 samt om forventningerne for 2001 med hensyn til forskellige lande i verden med angivelse af præcise omfang samt oplysninger i forhold til producenter og kunder. Hvad angår de »individuelle« markeder anføres følgende i mødereferatet (84. betragtning til den anfægtede beslutning):

»Vi undersøgte hvert marked for at fastlægge et generelt prisniveau og i nogle tilfælde en opdeling af markedet. Vi blev dog alle enige om, at uanset hvem der får lov til at sælge, skal der opnås et højere prisniveau. Vi må derfor modvirke betydelige rabatter.«

94 Det følger heraf, at deltagerne i mødet i Milano udvekslede følsomme kommercielle oplysninger, herunder oplysninger om deres produktionsomfang, om det omfang, som de havde solgt eller tilsigtede at sælge, om deres kunder både i Europa og i verden, om fastlæggelsen af deres priser samt om opdelingen af markeder mellem dem for at blive enige om disse konkurrencemæssige parametre.

95 Det fremgår således af alle disse beviser, hvis indhold som sådan sagsøgerne ikke har anfægtet, at Kommissionen på tilstrækkelig retlig måde har bevist, at der forelå en aftale om prisfastsættelse som omhandlet i artikel 81 EF og af EØS-aftalens artikel 53, som blev indgået under mødet i Milano, som sagsøgerne deltog i.

96 Det følger heraf, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har bevist det konkurrencebegrænsende formål med mødet i Milano, og at der foreligger en aftale, som tilsidesættelser artikel 81, stk. 1, EF, uden at det er nødvendigt at bevise, at denne aftale har haft virkninger (dommen i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt ovenfor i præmis 75, præmis 123, og dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 73, præmis 181). Det bemærkes, at en aftales konkurrencebegrænsende formål og virkning ikke er kumulative betingelser, men derimod alternative ved bedømmelsen af, om en sådan aftale falder ind under forbuddet i artikel 81, stk. 1, EF. Som det fremgår af fast retspraksis, medfører det alternative forhold i denne betingelse – hvilket ses af bindeordet »eller« – at det er nødvendigt først og fremmest at tage aftalens egentlige formål i betragtning, hvorved der må tages hensyn til den økonomiske sammenhæng, hvori den skal gælde. Det er imidlertid ikke nødvendigt at undersøge virkningen af en aftale, hvis det allerede er godtgjort, at den har et konkurrencebegrænsende formål (jf. i denne retning Domstolens dom af 6.10.2009, forenede sager C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P og C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services m.fl. mod Kommissionen m.fl., Sml. I, s. 9291, præmis 55, og af 4.10.2011, forenede sager C-403/08 og C-429/08, Football Association Premier League m.fl., Sml. I, s. 9083, præmis 135). Det følger heraf, at sagsøgernes argument, hvorefter gennemførelsen af en sådan aftale ville være »umulig«, må forkastes.

97 Under disse omstændigheder er der ikke anledning til at undersøge, om de kriterier fra retspraksis, der gælder for begrebet samordnet praksis (jf. den ovenfor i præmis 75 nævnte retspraksis), også er opfyldt i det foreliggende tilfælde. Eftersom kriteriet for, at der foreligger en »aftale« – som er nødvendigt, for at det forbud, der er fastsat i artikel 81 EF, finder anvendelse – er opfyldt i det foreliggende tilfælde, er det alene et spørgsmål om den alternative kvalifikation af samme kartel, som ikke har betydning for resten af analysen.

98 Det følger således af samtlige de betragtninger, der er anført ovenfor, at klagepunktet om en tilsidesættelse af artikel 81 EF må forkastes som ugrundet.

99 Hvad angår klagepunktet om den angivelige »tilsidesættelse af begrundelsespligten vedrørende beviset for overtrædelsen« bemærkes, at sagsøgerne kun har gjort den manglende begrundelse gældende i begyndelsen af det omhandlede anbringende uden dog at fremkomme med argumenter til støtte herfor. Da dette klagepunkt imidlertid hverken på nogen måde er detaljeret eller underbygget, må det anses for at indgå i det foreliggende hovedanbringende og for at vedrøre spørgsmålet, om begrundelserne for den anfægtede beslutning kan holde (Domstolens dom af 2.4.1998, sag C-367/95 P,

Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 65-68). Dette klagepunkt indgår derfor i klagepunktet om overtrædelsen af artikel 81 EF og kræver således ikke en særskilt undersøgelse.

100 Selv hvis det blev antaget, at sagsøgerne faktisk gør en begrundelsesmangel gældende, eller Retten skulle fremdrage dette anbringende ex officio, bemærkes, at den begrundelse, der kræves i henhold til artikel 253 EF, klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan forsvare deres rettigheder, og Unionens retsinstans kan udøve sin prøvelsesret (Domstolens dom af 18.9.2003, sag C-338/00 P, Volkswagen mod Kommissionen, Sml. I, s. 9189, præmis 124, og af 10.7.2008, sag C-413/06 P, Bertelsmann og Sony Corporation of America mod Impala, Sml. I, s. 4951, præmis 166 og 178). Selv om Kommissionen i medfør af artikel 253 EF skal begrunde sine beslutninger ved at anføre de faktiske og retlige forhold, som beslutningens retmæssighed afhænger af, såvel som de retlige overvejelser, der har foranlediget den til at vedtage beslutningen, er det ifølge nævnte bestemmelse ikke påkrævet, at Kommissionen går ind i en drøftelse af alle de faktiske og retlige omstændigheder, der har været fremme under den administrative procedure (Domstolens dom af 17.1.1984, forenede sager 43/82 og 63/82, VBVB og VBBB mod Kommissionen, Sml. s. 19, præmis 22, dom af 11.7.1989, sag 246/86, Belasco m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2117, præmis 55, dommen i sagen Volkswagen mod Kommissionen, nævnt ovenfor, præmis 127, og Rettens dom af 5.10.2011, sag T-11/06, Romana Tabacchi mod Kommissionen, Sml. II, s. 6681, præmis 233). Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder, navnlig indholdet af den pågældende retsakt, arten af de anførte grunde samt den interesse, som adressater samt andre, der må anses for umiddelbart og individuelt berørt af retsakten, kan have i begrundelsen (jf. Domstolens dom af 2.12.2009, sag C-89/08 P, Kommissionen mod Irland m.fl., Sml. I, s. 11245, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).

101 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen imidlertid på detaljeret måde i den anfægtede beslutning angivet de faktiske og retlige forhold samt alle de overvejelser, der har foranlediget den til at vedtage denne beslutning. Den anfægtede beslutnings begrundelse var endvidere tilstrækkelig til at gøre det muligt for sagsøgerne at blive opmærksomme på grundene, således at de kunne forsvare deres rettigheder, og at Retten kan udøve sin prøvelsesret. Det følger heraf, at den anfægtede beslutning ikke er behæftet med en begrundelsesmangel for så vidt angår konstateringen af, at der foreligger en tilsidesættelse af artikel 81 EF, og at dette klagepunkt under alle omstændigheder bør forkastes.

102 Det følger heraf, at det foreliggende anbringende bør forkastes i sin helhed.

C – *Det andet anbringende om en tilsidesættelse af retten til forsvar*

1. Indledende bemærkninger

103 Sagsøgerne er af den opfattelse, at Kommissionen har tilsidesat retten til forsvar for så vidt angår artikel 2 og 27 i forordning nr. 1/2003. I den anfægtede beslutning konkluderes det, at der er sket en anden overtrædelse end den, der blev anført i klagepunktsmeddelelsen under den administrative procedure. Kommissionen fortsatte sin undersøgelse og indhentede yderligere dokumenter efter klagepunktsmeddelelsen. Sagsøgerne har imidlertid ikke kunne udøve deres ret til forsvar i denne henseende. For det første blev det i den anfægtede beslutning fastslået, at der forelå overtrædelser og faktiske oplysninger, der ikke blev nævnt i klagepunktsmeddelelsen, navnlig dokumenterne vedrørende de bilaterale kontakter af 8. og 9. november 2000. For det andet blev det i klagepunktsmeddelelsen fastslået, at der forelå en »fortsat overtrædelse«, og i den anfægtede beslutning blev det fastslået, at der forelå en »overtrædelse af seks måneders varighed«. Floursid har endvidere anført, at der i klagepunktsmeddelelsen ikke nævnes noget om dette selskabs anmodning om nedsættelse af bødebeløbet over for Kommissionen, og har gjort gældende, at der mangler en begrundelse for afslaget på denne anmodning i klagepunktsmeddelelsen.

104 Kommissionen har anfægtet sagsøgernes argumenter. Dokumenterne vedrørende de kontakter, der ligger efter mødet i Milano, er indeholdt i Kommissionens administrative sagsakter. Der har ikke fundet nogen udvidelse af Kommissionens klagepunkter mod deltagerne i kartellet sted. De faktiske omstændigheder, som Kommissionen har konstateret og foreholdt medlemmerne af kartellet, var disse bekendt med. Kommissionens endelige beslutning, dvs. den anfægtede beslutning, skal ikke være identisk med klagepunktsmeddelelsen. Kommissionen har anført, at den ikke fandt det nødvendigt at vedtage en supplerende klagepunktsmeddelelse vedrørende bevismidler, der ikke er nævnt i klagepunktsmeddelelsen. Disse dokumenter stillede ikke spørgsmålstegn ved de bevismidler, som Kommissionen allerede havde påberåbt sig, og gav ikke anledning til, at påstandene skulle omformuleres.

105 Hvad desuden angår den påståede tilsidesættelse af Floursids ret til forsvar i relation til dette selskabs anmodning om nedsættelse af bødebeløbet fandt Kommissionen, at anmodningen om nedsættelse af bødebeløbet ikke var berettiget, eftersom de bevismidler, som Floursid havde indleveret, ikke havde tilføjet nogen betydelig merværdi, og den havde informeret Floursid herom den 13. juli 2007. Kommissionen var kun forpligtet til at tage stilling til denne anmodning i den anfægtede beslutning, hvilket den havde gjort. Floursid havde således kunnet udøve retten til forsvar under den administrative procedure, idet selskabet havde kendskab til den omstændighed, at dets anmodning om nedsættelse af bødebeløbet var blevet afslået.

106 Det bemærkes, at overholdelsen af retten til forsvar ved gennemførelsen af administrative procedurer på området for konkurrencepolitikken udgør et generelt EU-retligt princip, hvis overholdelse Unionens retsinstanser sikrer (jf. Domstolens dom af 3.9.2009, sag C-534/07 P, Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, Sml. I, s. 7415, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

107 Som det er blevet anerkendt i fast retspraksis, indebærer overholdelsen af retten til forsvar, at den pågældende virksomhed under den administrative procedure gives lejlighed til at ytre sig dels om, hvorvidt de fremførte faktiske forhold og andre omstændigheder faktisk foreligger, og hvilken betydning de har, dels om de dokumenter, som Kommissionen påberåber sig til støtte for den påståede overtrædelse af traktaten (jf. Domstolens dom af 7.6.1983, forenede sager 100/80-103/80, Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1825, præmis 10, af 6.4.1995, sag C-310/93 P, BPB Industries og British Gypsum mod Kommissionen, Sml. I, s. 865, præmis 21, og af 9.7.2009, sag C-511/06 P, Archer Daniels Midland mod Kommissionen, Sml. I, s. 5843, præmis 88 og den deri nævnte retspraksis).

108 Artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 afspejler dette princip, eftersom den foreskriver, at der skal tilstilles parterne en meddelelse af klagepunkter, der klart skal angive alle de væsentlige faktiske forhold, som Kommissionen støtter sig på i denne fase af proceduren (jf. i denne retning dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 71, præmis 67), for at parterne reelt kan forstå, hvilken adfærd Kommissionen lægger dem til last, og de bevismidler, som den råder over (jf. i denne retning Domstolens dom af 15.10.2002, forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P og C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8375, præmis 315 og 316, og dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 71, præmis 66 og 67), og gøre brug af deres ret til forsvar, inden Kommissionen træffer en endelig beslutning (jf. i denne retning dommen i sagen Archer Daniels Midland mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 107, præmis 85 og 86). Dette krav er opfyldt, hvis beslutningen ikke beskylder de pågældende for andre overtrædelser end de i klagepunktsmeddelelsen nævnte og kun tager hensyn til faktiske forhold, som de pågældende har haft lejlighed til at udtale sig om (jf. i denne retning Rettens dom af 19.3.2003, sag T-213/00, CMA CGM m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 913, præmis 109 og den deri nævnte retspraksis).

109 Imidlertid kan formuleringen af de væsentlige elementer, som Kommissionen støtter sig på i klagepunktsmeddelelsen, være kortfattet, og den endelige beslutning skal ikke nødvendigvis være en kopi af klagepunktsmeddelelsen (dommen i sagen Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 107, præmis 14), da en sådan meddelelse er et forberedende dokument, hvis faktiske og retlige bedømmelser alene er af foreløbig karakter (jf. i denne retning Domstolens dom af 17.11.1987, forenede sager 142/84 og 156/84, British American Tobacco og Reynolds Industries mod Kommissionen, Sml. s. 4487, præmis 70). Tilføjelser i forhold til meddelelsen af klagepunkter, som foretages på baggrund af parternes svarskrift, der viser, at de faktisk har haft mulighed for at udøve deres ret til kontradiktion, er således tilladelige. Kommissionen kan ligeledes af hensyn til den administrative procedure ændre eller tilføje faktiske eller retlige argumenter til støtte for de fremsatte klagepunkter (jf. i denne retning Rettens dom af 28.2.2002, sag T-86/95, Compagnie générale maritime m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1011, præmis 448, og af 22.10.2002, sag T-310/01, Schneider Electric mod Kommissionen, Sml. II, s. 4071, præmis 438). Kommissionen kan følgelig, især i lyset af parternes skriftlige og mundtlige indlæg, frafalde nogle af eller endog samtlige de klagepunkter, som i begyndelsen vedrørte dem, og således ændre sit standpunkt i deres favør, indtil den endelige beslutning er taget, eller derimod beslutte at tilføje nye klagepunkter, forudsat at den giver de berørte virksomheder lejlighed til at udtale sig om disse (jf. Rettens dom af 30.9.2002, forenede sager T-191/98 og T-212/98 - T-214/98, Atlantic Container Line m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2531, præmis 115 og den deri nævnte retspraksis).

110 Som det er blevet anerkendt i retspraksis, er retten til forsvar endvidere blevet tilsidesat, såfremt det er muligt, at den administrative procedure, som Kommissionen gennemførte, kunne have fået et andet resultat, fordi Kommissionen har begået en fejl. En sagsøgende virksomhed beviser, at der er begået en sådan ulovlighed, såfremt den i tilstrækkeligt omfang påviser, ikke at Kommissionens beslutning ville have fået et andet indhold, hvis det ulovlige processuelle forhold ikke havde foreligget, men at virksomheden bedre ville have været i stand til at varetage sit forsvar, f.eks. fordi den til sit forsvar kunne have anvendt dokumenter, som den blev nægtet aktindsigt i under den administrative procedure (jf. i denne retning Domstolens dom af 2.10.2003, sag C-194/99 P, Thyssen Stahl mod Kommissionen, Sml. I, s. 10821, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis, og af 1.7.2010, sag C-407/08 P, Knauf Gips mod Kommissionen, Sml. I, s. 6375, præmis 28; jf. også analogt Domstolens dom af 1.10.2009, sag C-141/08 P, Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware mod Rådet, Sml. I, s. 9147, præmis 94).

111 Hvad nærmere bestemt angår retten til aktindsigt i sagen er det i fast retspraksis med hensyn til det teoretiske eksempel, at der er blevet givet afslag på aktindsigt, blevet anerkendt, at det er tilstrækkeligt, at virksomheden påviser, at den kunne have anvendt det pågældende dokument til sit forsvar (jf. Domstolens dom af 25.10.2011, sag C-109/10 P, Solvay mod Kommissionen, Sml. I, s. 10329, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis, og generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse i denne sag, Sml. I, s. 10329, punkt 171 og den deri nævnte retspraksis, dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 71, præmis 74 og 75, dommen i sagen Knauf Gips mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 110, præmis 23, og dom af 15.10.2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 108, præmis 318 og 324). Det påhviler ikke denne virksomhed at bevise, at denne fejl har påvirket den administrative procedures forløb og indholdet af Kommissionens beslutning til skade for virksomheden, men alene, at den har kunnet påvirke procedurens forløb og indholdet af Kommissionens beslutning (jf. i denne retning generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse i sagen, der førte til dommen af 25.10.2011, Solvay mod Kommissionen, punkt 179 og 181, og Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-51/92 P, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. I, s. 4235, præmis 81, af 2.10.2003, sag C-199/99 P, Corus UK mod Kommissionen, Sml. I, s. 11177, præmis 128, af 15.10.2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 108, præmis 318, og dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 71, præmis 74). Såfremt dokumenterne ikke er blevet fremlagt, skal den berørte virksomhed således ikke bevise, at den administrative procedure ville have fået et andet udfald, hvis de omtvistede dokumenter var blevet fremlagt, men det er tilstrækkeligt, at den godtgør, at der var en, om end blot ubetydelig, mulighed for, at den kunne have

anvendt de dokumenter, som den ikke fik indsigt i under den administrative procedure, til sit forsvar (jf. generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse i sagen, der gav anledning til dommen af 25.10.2011, Solvay mod Kommissionen, punkt 181 og den deri nævnte retspraksis, og dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 71, præmis 131).

2. Den angivelige tilsidesættelse af retten til forsvar i forbindelse med dokumenterne vedrørende de kontakter, der lå efter mødet i Milano

112 I det foreliggende tilfælde har sagsøgerne i det væsentlige gjort gældende, at Kommissionen har støttet den anfægtede beslutning på dokumenter, der ikke var omfattet af klagepunktsmeddelelsen, navnlig dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000, hvilket udgør en tilsidesættelse af retten til forsvar.

113 I denne forbindelse fremgår det af præmis 20-22, 76, og 86-88 ovenfor (jf. også 239. betragtning til den anfægtede beslutning), at Kommissionen faktisk i den anfægtede beslutning støttede sig på disse dokumenter for at bevise, at der var tale om et kartel, og at det var blevet udmøntet i praksis, for deraf at drage konsekvenser i forbindelse med vurderingen af overtrædelsens grovhed og fastlæggelsen af størrelsen af det bødebeløb, der skulle pålægges sagsøgerne.

114 Der skal indledningsvis foretages en sammenligning af indholdet i klagepunktsmeddelelsen og indholdet af den anfægtede beslutning.

115 I klagepunktsmeddelelsen anførte Kommissionen, at der havde været kontakter mellem kartellets medlemmer fra 1997 (punkt 76 ff.), og den nævnte et møde i Grækenland den 29. juli 1999 (punkt 85 ff.) samt »senere kontakter« (punkt 92 ff.) og mødet i Milano (punkt 103 ff.). I klagepunktsmeddelelsen nævnes under beskrivelsen af de faktiske omstændigheder vedrørende udmøntningen af kartellet i praksis kontakter mellem medlemmerne af kartellet, herunder kontakter, der ligger senere end mødet i Milano. Kommissionen fandt, at »[efter] mødet i Milano fortsatte de selskaber, der var involveret i den aftale, man var kommet frem til der, med at udveksle oplysninger vedrørende aluminiumflouridmarkedet ved bilaterale kontakter« (punkt 117). I denne forbindelse anførte Kommissionen udtrykkeligt kontakter af 25. oktober 2000, kontakter i løbet af 2001, en konference, der fandt sted mellem den 17. og den 21. februar 2002, en anden konference i San Diego, Californien (De Forenede Stater), den 6. marts 2003 samt kontakter i januar 2004 og den 21. januar 2005 (punkt 118-123). Kommissionen anførte endvidere, at kartellet var blevet udmøntet i praksis, hvilket ville blive tillagt vægt i forbindelse med bedømmelsen af overtrædelsens grovhed (punkt 227).

116 For så vidt angår overtrædelsens varighed anførte Kommissionen i klagepunktsmeddelelsen, at overtrædelsen var begyndt den 30. juni 1997, som var datoen for mødet i Sousse (Tunesien), at den var blevet intensiveret fra datoen for mødet i Grækenland den 29. juli 1999, »da den endelige aftale vedrørende forhøjelsen af priserne for salg i 2000 var blevet indgået og trådt i kraft«, og at en tilsvarende aftale var blevet indgået den 12. juli 2000 i Milano for priserne for salg i 2001. Kommissionen konkluderede deraf, at overtrædelsen for Flour sids, ICF's og IQM's vedkommende var fortsat »i det mindste indtil den 31. december 2001«, idet slutningen af perioden for udmøntningen i praksis af denne aftale svarede til slutningen af perioden, hvor de salg, der var berørt af aftalen, var blevet foretaget (punkt 216).

117 I 155. og 156. betragtning til den anfægtede beslutning henviser Kommissionen til »bilaterale kontakter i efteråret 2000«, navnlig dem af 25. oktober og af 8. og 9. november 2000. Disse kontakter viser en opfølgning på den aftale, der var blevet indgået på mødet i Milano, med henblik på at udmønte denne i praksis. I 239. betragtning til den anfægtede beslutning henviser Kommissionen på ny til dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000 med hensyn til udmøntningen af kartellet i praksis i forbindelse med fastsættelse af bødens grundbeløb. Den anfører deri, at den tog

hensyn til, i hvilken grad kartellet var blevet udmøntet i praksis, for at fastlægge den del af afsætningens værdi, der skulle tages i betragtning, og henviste bl.a. til 154.-156. betragtning til den anfægtede beslutning.

118 For så vidt angår overtrædelsens varighed anførte Kommissionen i den anfægtede beslutning, at kartellet eksisterede i det mindste i perioden fra den 12. juli til den 31. december 2000 (241. og 147. betragtning til den anfægtede beslutning). I 146. betragtning til den anfægtede beslutning anføres, at »leveringsaftalerne forhandles på forhånd i en periode, der starter i løbet af hvert kalenderårs andet halvår, og som afsluttes i slutningen af dette kalenderår eller i løbet af de første fem måneder i det følgende kalenderår«. Kommissionen var derfor af den opfattelse, at priserne fastlægges på forhånd for det følgende regnskabsår i overensstemmelse med den praksis, der anvendes i sektoren for aluminiumflourid.

119 Det skal endelig præciseres, at dokumenterne vedrørende kontakterne efter mødet i Milano, herunder kontakterne af 8. og 9. november 2000, ikke er nævnt i den del af den anfægtede beslutning, der vedrører overtrædelsens varighed.

120 Selv om klagepunktsmeddelelsen henviste til dokumenterne vedrørende kontakter, der lå senere end mødet i Milano, såsom dem, der er nævnt i præmis 115 ovenfor, skal det således fastslås, at den ikke udtrykkeligt henviste til de dokumenter, der vedrører de bilaterale kontakter af 8. og 9. november 2000, som Kommissionen derimod støttede sig på i den anfægtede beslutning.

121 Disse dokumenter vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000 var imidlertid indeholdt i Kommissionens administrative sagsakter, og Kommissionen havde meddelt dem til parterne i den administrative procedure og således til sagsøgerne, da klagepunktmeddelelsen blev sendt, således at retten til forsvar og retten til aktindsigt kunne udøves. Det er desuden ikke blevet anfægtet for det første, at sagsøgerne har fået fuld aktindsigt i sagen, herunder i dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000, og for det andet, at de kontakter, der lå efter mødet i Milano, blev nævnt udtrykkeligt, selv om det var generelt, i klagepunktsmeddelelsen.

122 Både de bilaterale kontakter af 8. og 9. november 2001, der ikke blev nævnt i klagepunktsmeddelelsen, og de bilaterale kontakter, der blev nævnt udtrykkeligt dér, viser, at sagsøgerne var indblandet i kartellet og dets udmøntning i praksis efter mødet i Milano. I denne forbindelse var det tilstrækkeligt, at Kommissionen i klagepunktsmeddelelsen støttede sin vurdering vedrørende en enkelt og vedvarende overtrædelse og vedrørende dennes udmøntning i praksis på forskellige oplysninger, herunder mødet i Milano og bi- og multilaterale kontakter, der lå efter dette, bl.a. en kontakt af 25. oktober 2000, og således i efteråret 2000. De bevismidler, der fremgik af klagepunktsmeddelelsen, var nemlig allerede tilstrækkelige til at alarmere sagsøgerne om den omstændighed, at Kommissionen kunne bruge disse med hensyn til dem som inkriminerede beviser. I betragtning af dokumenterne vedrørende de kontakter, der lå efter mødet i Milano, som blev nævnt i klagepunktsmeddelelsen, var dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000 således ikke oplysninger, der var nødvendige for at bevise den vedvarende overtrædelse og dens udmøntning i praksis. Således henviste Kommissionen i 156. betragtning til den anfægtede beslutning, navnlig i fodnote 128, til kontakten af 25. oktober 2000, der allerede var blevet nævnt i klagepunktsmeddelelsens punkt 118. Dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000 var derfor ikke som sådanne afgørende for det resultat, som Kommissionen nåede frem til i den anfægtede beslutning, eftersom en vedvarende overtrædelse samt dennes udmøntning i praksis, der gik ud over den 31. december 2000, allerede var blevet anført i klagepunktsmeddelelsen på grundlag af andre bevismidler.

123 Der henvises endvidere til den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 110, hvorefter retten til forsvar kun er blevet tilsidesat, når der er en mulighed for, at den administrative procedure kunne have fået et andet resultat, hvis det ulovlige processuelle forhold – dvs. i det foreliggende tilfælde undladelsen af i klagepunktsmeddelelsen udtrykkeligt at henvise til dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000 – ikke havde foreligget.

124 Det er klart, at det ikke er tilfældet her.

125 Som det blev fastslået ovenfor i præmis 121, havde sagsøgerne nemlig aktindsigt i dokumenterne vedrørende kontakterne af 8. og 9. november 2000 sammen med klagepunktsmeddelelsen, uden at de har udledt noget diskulperende heraf, hverken i den administrative procedure eller i nærværende sag. Under den administrative procedure gav sagsøgerne endvidere endda afkald på at tage stilling til kontakterne efter mødet i Milano, som blev udtrykkeligt nævnt i klagepunktsmeddelelsen (punkt 117-123 i klagepunktsmeddelelsen). I nærværende sag har sagsøgerne endvidere hverken forklaret eller underbygget, hvorledes den omstændighed, at de pågældende dokumenter ikke blev nævnt udtrykkeligt i klagepunktsmeddelelsen, har skadet effektiviteten af deres forsvar under den administrative procedure, og hvordan de ville have kunnet forsvare sig mere effektivt, hvis de ved denne lejlighed var blevet informeret udtrykkeligt, fordi Kommissionen havde til hensigt at bruge dokumenterne af 8. og 9. november 2000 som inkriminerende beviser i den anfægtede beslutning for deres deltagelse i overtrædelsen og dens udmøntning i praksis. I betragtning af disse dokumenters indhold samt den omstændighed, at sagsøgerne havde fuldstændigt kendskab hertil, eftersom de selv var ophavsmænd til disse dokumenter, der hidrørte fra deres egen interne sfære, skal det derimod fastslås, at sagsøgerne ikke har bevist, at de havde kunnet udlede noget diskulperende af, at der forelå en konkurrencebegrænsende aftale og dennes senere udmøntning i praksis. I denne forbindelse skal det præciseres, at Kommissionen ikke i forbindelse med vurderingen af grovheden af overtrædelsen med henblik på at beregne bødebeløbet har taget hensyn til virkningerne af overtrædelsen på markedet. Sagsøgerne har derfor ikke været i stand til at bevise, at den omstændighed, at de ikke i klagepunktsmeddelelsen blev informeret om Kommissionens intention om at bruge de omhandlede dokumenter som inkriminerende beviser, kunne påvirke effektiviteten af deres forsvar og følgelig det resultat, som Kommissionen kom frem til i den anfægtede beslutning (jf. i denne retning og analogt dom af 17.12.1991, Hercules Chemicals mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 75, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis, der blev opretholdt ved Domstolens dom af 8.7.1999, Hercules Chemicals mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 111, s. 80).

126 Under alle omstændigheder kan sagsøgerne ikke gøre gældende, at denne undladelse kunne forhindre dem i at forsvare sig effektivt over for kritikken om, at overtrædelsen varede indtil den 31. december 2001. Kommissionen har nemlig hverken i klagepunktsmeddelelsen eller i den anfægtede beslutning støttet det konstaterede om varigheden af overtrædelsen på kontakterne af 8. og 9. november 2000. Den anfægtede beslutning adskiller sig i denne henseende ikke fra klagepunktsmeddelelsen, hvori der også var blevet fastslået en varighed, som gik ud over mødet i Milano, nemlig indtil den 31. december 2001, for så vidt angår sagsøgerne. Det følger heraf, at sagsøgerne fuldt ud var i stand til at anerkende relevansen af bevismidlerne vedrørende kontakterne efter mødet i Milano, som indeholdt i klagepunktsmeddelelsen og i den anfægtede beslutning, ved fastlæggelsen af varigheden af overtrædelsen, som Kommissionen i det væsentlige havde udledt af aluminiumflouridsektorens praksis, hvorefter priserne fastsættes på forhånd for det følgende regnskabsår. Under hensyntagen til denne praksis havde Kommissionen allerede med støtte i de bevismidler, der udtrykkeligt blev nævnt i klagepunktsmeddelelsen, grundlag for at antage, at hele det pågældende halvår indtil den 31. december 2001 var omfattet af overtrædelsens varighed. I denne forbindelse er den yderligere henvisning i den anfægtede beslutning til de dokumenter, der vedrører kontakterne af 8. og 9. november 2000, uden betydning.

127 Det skal desuden præciseres, at den varighed, som Kommissionen anførte i den anfægtede beslutning, er minimumsvarigheden af en overtrædelse, idet perioder på under seks måneder beregnes som et halvt år, og den multiplikationsfaktor, der skal anvendes på bødens grundbeløb, kun er på 0,5 i de to tilfælde. Selv hvis det blev antaget, at varigheden af overtrædelsen blev begrænset til det ene møde i Milano, uden at der blev taget hensyn til virkningerne af den aftale, der blev indgået på dette møde, og kontakter, der ligger senere end dette møde, ville faktoren for varigheden for fastlæggelsen af bøden således have været den samme.

128 Retten konkluderer deraf, at der ikke er sket en tilsidesættelse af sagsøgernes ret til forsvar i forbindelse med dokumenterne af 8. og 9. november 2000, og at dette klagepunkt bør forkastes.

a) Den påståede tilsidesættelse af retten til forsvar i forbindelse med overtrædelsens »tidsmæssige ramme«

129 Hvad angår den påståede tilsidesættelse af retten til forsvar, der er knyttet til overtrædelsens varighed, bemærkes, at den tilsidesættelse, der nævnes i den anfægtede beslutning, for perioden mellem den 12. juli og den 31. december 2000, er kortere end den periode, der blev anført i klagepunktsmeddelelsen for perioden fra den 30. juni 1997 til den 31. december 2001. I den anfægtede beslutning anførte Kommissionen ganske vist visse oplysninger, som indikerede, at der eksisterede en vis hemmeligt aftalt praksis i aluminiumflouridindustrien før mødet i Milano den 12. juli 2000, men den fandt, at der ikke forelå afgørende bevis for denne tidligere periode (73. betragtning til den anfægtede beslutning). I betragtning af bevisværdien af de bevismidler, der var til rådighed, indskrænkede Kommissionen i sidste ende overtrædelsens varighed, idet den anførte, at den først havde overbevisende bevismidler for et kartel fra den 12. juli 2000 (73.-76. og 144. betragtning til den anfægtede beslutning).

130 Under disse omstændigheder har den omstændighed alene, at Kommissionen i klagepunktsmeddelelsen stadig foreløbigt fandt, at kartellet var begyndt den 30. juni 1997, som var datoen for mødet i Sousse, og derefter blev intensiveret fra tidspunktet for mødet i Grækenland den 29. juli 1999 (punkt 216 i klagepunktsmeddelelsen) ingen betydning, og den kan hverken påvirke interesserne hos eller retten til forsvar for sagsøgerne, som med hensyn til varigheden af den foreholdte overtrædelse i sidste ende i den anfægtede beslutning blev stillet over for et mindre tungtvejende klagepunkt (jf. i denne retning dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 73, præmis 435). I modsætning til hvad sagsøgerne har gjort gældende, kunne denne forskel i den »tidsmæssige ramme« for overtrædelsen, som Kommissionen havde konstateret, ikke ændre arten af den vedvarende overtrædelse, således som den blev antaget at foreligge både i klagepunktsmeddelelsen og i den anfægtede beslutning. Endelig skal det konstateres, at sagsøgerne har haft lejlighed til effektivt at fremkomme med deres bemærkninger til klagepunktsmeddelelsen, herunder til det anførte om en længere varighed af overtrædelsen end den, der i sidste ende blev anført i den anfægtede beslutning, hvorved Kommissionen til dels på tilladelig måde frafaldt et klagepunkt til fordel for sagsøgerne (jf. i denne retning og analogt dommen i sagen Atlantic Container Line m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 109, præmis 115).

131 Klagepunktet vedrørende tilsidesættelsen af retten til forsvar, der er knyttet til varigheden af den overtrædelse, som Kommissionen har konstateret, bør derfor forkastes.

b) Den påståede tilsidesættelse af retten til forsvar, der er knyttet til Floursids anmodning om nedsættelse af bødebeløbet, og den påståede manglende begrundelse

132 For så vidt angår den påståede tilsidesættelse af Floursids ret til forsvar, der er knyttet til dette selskabs anmodning om nedsættelse af bødebeløbet, bemærkes indledningsvis, at Floursid ikke har bestridt den anfægtede beslutning som sådan for så vidt angår anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen, der vedrører selskabet, men kritiserer, at der ikke er blevet anført noget om selskabets anmodning om bødenedsættelse i klagepunktsmeddelelsen, som udgør en forberedende foranstaltning, der ikke kan anfægtes. Retten bemærker i denne forbindelse, at der, som det er blevet fastslået i fast retspraksis, foreligger retsakter, der kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål i medfør af artikel 230 EF, når de pågældende foranstaltninger har bindende retsvirkninger, som kan berøre sagsøgerens interesser gennem en væsentlig ændring af hans retsstilling (Domstolens dom af 6.12.2007, sag C-516/06 P, Kommissionen mod Ferriere Nord, Sml. I, s. 10685, præmis 27). Når der er tale om retsakter eller beslutninger, hvis tilblivelse omfatter flere stadier, er det i princippet kun de foranstaltninger, som definitivt fastlægger institutionens standpunkt som afslutning på proceduren, der

kan anfægtes, modsat mellemkommende foranstaltninger, der har til formål at forberede den endelige beslutning (Domstolens dom af 11.11.1981, sag 60/81, IBM mod Kommissionen, Sml. s. 2639, præmis 9 og 10, og dommen i sagen Kommissionen mod Ferriere Nord, præmis 27-33).

133 For så vidt som det foreliggende klagepunkt skal fortolkes således, at der dermed tilsigtes, at det gøres gældende, at den anfægtede beslutning som sådan er behæftet med en mangel, bemærkes, at selv om der ikke kan anlægges annullationssøgsmål vedrørende foranstaltninger af rent forberedende art som sådanne, kan de mangler, som foranstaltningerne måtte være behæftet med, gøres gældende under en sag vedrørende den endelige retsakt, som foranstaltningerne er et led i forberedelsen af (jf. dommen i sagen IBM mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 132, præmis 12), dvs. den anfægtede beslutning i det foreliggende tilfælde. Det tilkommer derfor Retten at tage stilling til, om der er sket tilsidesættelse af reglerne under den administrative procedure, og om tilsidesættelserne er af en sådan art, at de har betydning for lovligheden af den beslutning, som Kommissionen har truffet ved afslutningen af den administrative procedure (dommen i sagen IBM mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 132, præmis 24).

134 Det fremgår af samarbejdsmeddelelsen af 2002, at inden for rammerne af samarbejdsordningen, der er omhandlet i denne meddelelse, omfatter proceduren for indrømmelse af fuld bødefritagelse eller bødenedsættelse til en virksomhed forskellige særskilte faser. Det er først i den sidste fase ved afslutningen af den administrative procedure, når Kommissionen vedtager den endelige beslutning, at den i denne beslutning indrømmer eller ikke indrømmer bødefritagelse eller bødenedsættelse. Det fremgår således af ordningen, sådan som det er fastsat i samarbejdsmeddelelsen af 2002, at før den endelige beslutning opnår den virksomhed, som anmoder om bødefritagelse eller om nedsættelse af bødebeløbet, ikke en egentlig bødefritagelse eller nedsættelse af bødebeløbet, men drager udelukkende fordel af en processuel stilling, som kan udvikle sig til en bødefritagelse eller nedsættelse af bødebeløbet ved afslutningen af den administrative procedure, hvis de foreskrevne betingelser er opfyldt (jf. i denne retning og analogt Rettens dom af 9.9.2011, sag T-12/06, Deltafina mod Kommissionen, Sml. II, s. 5639, præmis 118).

135 Det fastsættes i punkt 26 i samarbejdsmeddelelsen af 2002, at hvis Kommissionen når frem til den foreløbige konklusion, at det materiale, som virksomheden har fremlagt, udgør en medværdi, meddeler den senest på det tidspunkt, hvor der udsendes en klagepunktsmeddelelse, skriftligt virksomheden, at den har til hensigt at indrømme en bødenedsættelse. Dette betyder ligeledes, at når Kommissionen ikke har til hensigt at efterkomme en anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, er den ikke forpligtet til at informere den pågældende virksomhed derom på tidspunktet for klagepunktsmeddelelsen. Punkt 27 i samarbejdsmeddelelsen af 2002 fastsætter for sit vedkommende, at Kommissionen ved afslutningen af den administrative procedure vedtager en beslutning, hvori den vurderer den endelige situation for hver enkelt virksomhed, der har anmodet om en bødenedsættelse. Det er således først i den endelige beslutning i administrative procedure for Kommissionen, at Kommissionen skal udtale sig med hensyn til anmodninger om bødefritagelse eller bødenedsættelse, der er indgivet til den, således som den har gjort dette i den foreliggende sag.

136 Det følger heraf, at Kommissionen ikke var forpligtet til at tage stilling til Floursids anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse på tidspunktet for klagepunktsmeddelelsen. Det følger heraf, at Kommissionen hverken har tilsidesat Floursids ret til forsvar eller sin begrundelsespligt i denne forbindelse, eftersom den på dette tidspunkt ikke var forpligtet til at tage stilling til Floursids anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse. Det samme gælder så meget desto mere med hensyn til den omstændighed, at Kommissionen ikke i klagepunktsmeddelelsen tog stilling til Floursids anmodning om at nedsætte bøden.

137 Klagepunktet vedrørende en tilsidesættelse af Floursids ret til forsvar, som er knyttet til selskabets anmodning om bødefritagelse eller bødenedsættelse, bør derfor forkastes.

D – *Det tredje anbringende om en tilsidesættelse af artikel 23 i forordning nr. 1/2003 vedrørende beregningen af bødebeløbet og af punkt 18 i retningslinjerne fra 2006*

1. Indledende bemærkninger

138 Indledningsvis bemærkes, at retningslinjerne fra 2006 skal anvendes i den foreliggende sag.

139 Sagsøgerne har i det væsentlige, idet de har anført, at »Kommissionens vurdering med hensyn til fastlæggelsen af markedet ikke kan anfægtes […] med hensyn til indholdet«, påberåbt sig begrundelsesfejl og selvmodsigelser, der medfører, at den anfægtede beslutning bliver mangelfuld for så vidt angår omfanget og den geografiske rækkevidde af det nævnte marked, navnlig for så vidt som Kommissionen har udelukket Kina og Rusland fra sin vurdering, selv om disse lande var omfattet af overtrædelsen. Sagsøgerne har endvidere kritiseret Kommissionen for at have taget hensyn til de tal, som Floursid fremlagde i april 2008, i stedet for de tal, som dette selskab fremlagde i maj 2008, med henblik på at vurdere afsætningsværdien på markedet for aluminiumflourid i EØS. Grundlaget for beregning af bødebeløbet, der blev fastlagt i medfør af punkt 18 i retningslinjerne for 2006, er således fejlagtigt.

140 Kommissionen har gjort gældende, at dette anbringende skal forkastes.

141 Anbringendet er i det væsentlig opdelt i tre led, nemlig for det første en fejlagtig vurdering af markedets geografiske udstrækning og af overtrædelsen, for det andet en fejlagtig fastlæggelse af markeds- og salgsværdierne, og for det tredje en fejlagtig fastlæggelse af bødeniveauet.

142 I denne forbindelse skal der henvises til de generelle principper for fastsættelsen af bødebeløb.

143 Det fremgår af artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, at der ved fastlæggelse af størrelsen af bøden, der skal pålægges for tilsidesættelser af artikel 81, stk. 1, EF, skal tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.

144 Det er fast retspraksis, at grovheden af overtrædelser af konkurrencereglerne skal fastslås på grundlag af en lang række forhold, herunder sagens særlige omstændigheder, dens sammenhæng og bødernes afskrækkende virkning, uden at der er opstillet en bindende eller udtømmende liste over de kriterier, som obligatorisk skal tages i betragtning (Domstolens dom af 28.6.2005, forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5425, præmis 241, dommen i sagen Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 106, præmis 54, og dom af 24.9.2009, forenede sager C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P og C-137/07 P, Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8681, præmis 91).

145 Det er blevet anerkendt i retspraksis, at der med hensyn til fastsættelsen af bøder skal tages hensyn til overtrædelsernes varighed og alle de elementer, der kan indgå i bedømmelsen af overtrædelsers grovhed, såsom de enkelte virksomheders adfærd og rolle ved gennemførelsen af den samordnede praksis, den fortjeneste, virksomhederne har kunnet opnå ved denne praksis, deres størrelse og værdien af de omhandlede varer samt den risiko, som overtrædelser af den art indebærer for gennemførelsen af Den Europæiske Union (jf. Domstolens dom af 8.12.2011, sag C-386/10 P, Chalkor mod Kommissionen, Sml. I, s. 13085, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

146 Det er endvidere blevet fastslået, at objektive faktorer, såsom den konkurrencebegrænsende adfærds indhold og varighed, dens hyppighed og dens intensitet, hvor stort det påvirkede marked er, og hvilken skade der er påført de samfundsøkonomiske interesser, skal tages i betragtning. Ved bedømmelsen skal der endvidere tages hensyn til de ansvarlige virksomheders relative størrelse og markedsandel såvel som til en eventuel gentagelsessituation (jf. dommen i sagen Chalkor mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 145, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).

147 Dette store antal elementer kræver, at Kommissionen foretager en tilbundsgående undersøgelse af omstændighederne i forbindelse med overtrædelsen (dommen i sagen Chalkor mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 145, præmis 58).

148 For at sikre gennemsigtigheden og den objektive karakter af sine beslutninger, hvormed der fastsættes bøder for tilsidesættelse af konkurrencereglerne, har Kommissionen vedtaget retningslinjer for beregningen af bøder (punkt 3 i retningslinjerne fra 2006). I disse retningslinjer har Kommissionen oplyst, i hvilket omfang den tager den ene eller den anden omstændighed i betragtning i forbindelse med en overtrædelse, og hvilke konsekvenser det kan have for bødens størrelse (dommen i sagen Chalkor mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 145, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

149 Retningslinjerne fastsætter de vejledende regler for den praksis, der skal følges, og som myndighederne ikke kan fravige i konkrete tilfælde uden at angive grunde, som er i overensstemmelse med princippet om ligebehandling, og de begrænser sig til at beskrive den metode, som Kommissionen benytter ved undersøgelsen af en overtrædelse, og de kriterier, denne forpligter sig til at tage i betragtning ved fastsættelsen af en bøde (jf. dommen i sagen Chalkor mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 145, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

150 Retningslinjerne er nemlig et instrument, der – under overholdelse af trinhøjere retsregler – har til formål at præcisere de kriterier, som Kommissionen anvender i forbindelse med udøvelsen af den skønsbeføjelse ved bødefastsættelsen, som artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 indrømmer den. Retningslinjerne udgør således ikke den retlige hjemmel for en beslutning, der fastsætter bøder, og som har hjemmel i forordning nr. 1/2003, men fastlægger generelt og abstrakt den metode, som Kommissionen har pålagt sig selv at anvende med henblik på udmålingen af de bøder, der pålægges ved denne beslutning, og de garanterer dermed retssikkerheden for virksomhederne (dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 144, præmis 209-213, og Rettens dom af 14.12.2006, forenede sager T-259/02 - T-264/02 og T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 5169, præmis 219 og 223).

151 Selv om retningslinjerne ikke kan anses for at være retsregler, som vedkommende myndighed under alle omstændigheder er forpligtet til at overholde, fastsætter de dog vejledende regler for den praksis, der skal følges af myndigheden, som denne ikke kan fravige i konkrete tilfælde uden at angive en begrundelse, idet der er risiko for at retssikkerhedsprincippet og princippet om ligebehandling tilsidesættes (dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 144, præmis 209 og 210, og dom af 18.5.2006, sag C-397/03 P, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, Sml. I, s. 4429, præmis 91).

152 I henhold til punkt 5 i retningslinjerne fra 2006, som finder anvendelse på det foreliggende tilfælde, skal Kommissionen fastsætte bødebeløbet på grundlag af værdien af de afsatte varer eller tjenester, som overtrædelsen omfatter. Der skal ligeledes tages hensyn til varigheden af overtrædelsen som vigtigt element. Værdien af den afsætning, overtrædelsen omfatter, kombineret med overtrædelsens varighed afspejler overtrædelsens økonomiske betydning og den betydning, der skal tillægges de enkelte deltagende virksomheder. Ifølge punkt 6 i retningslinjerne fra 2006 giver anvendelsen af disse elementer et godt fingerpeg om bødens størrelse, men bør ikke opfattes som grundlag for en »automatisk og aritmetisk beregningsmetode«.

153 Ifølge punkt 10 og 11 i retningslinjerne fra 2006 fastsætter Kommissionen for udmålingen af bøden et grundbeløb for hver virksomhed, som den kan regulere.

154 I medfør af punkt 12 og 13 i retningslinjerne fra 2006 fastsættes bødens grundbeløb på basis af værdien af virksomhedens afsætning af varer eller tjenester, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelsen, i det relevante geografiske område inden for EØS, normalt i det seneste fulde regnskabsår, hvor virksomheden har deltaget i overtrædelsen. Ifølge punkt 15 i retningslinjerne fra 2006 skal Kommissionen anvende de »bedste, tilgængelige oplysninger«.

155 Punkt 18 i retningslinjerne fra 2006 fastsætter følgende:

»Hvis en overtrædelse geografisk set strækker sig ud over det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (»EØS«) (f.eks. når der er tale om verdensomspændende karteller), afspejler virksomhedens afsætning inden for EØS måske ikke i tilstrækkelig grad de enkelte virksomheders betydning i forbindelse med overtrædelsen. Dette kan f.eks. være tilfældet ved verdensomspændende aftaler om markedsdeling.

Under sådanne omstændigheder kan Kommissionen, for at fastlægge både den samlede relevante afsætning inden for EØS og de enkelte virksomheders relative betydning i forbindelse med overtrædelsen, foretage et skøn over den samlede værdi af de afsatte varer og tjenester, som overtrædelsen omfatter, inden for det relevante geografiske område (større end EØS), fastlægge den del af afsætningen, som den enkelte virksomhed, der deltager i overtrædelsen, tegner sig for på dette marked, og sammenligne denne del med de samme virksomheders samlede afsætning inden for EØS. Resultatet vil blive anvendt som afsætningens værdi med henblik på fastsættelse af bødens grundbeløb.«

156 I medfør af punkt 19 i retningslinjerne fra 2006 fastsættes bødens grundbeløb på basis af en bestemt del af afsætningens værdi, som afhænger af overtrædelsens grovhed og multipliceres med det antal år, overtrædelsen har varet. Ifølge punkt 20 i retningslinjerne fra 2006 vurderes overtrædelsens grovhed fra sag til sag for alle typer overtrædelser, idet der tages hensyn til alle relevante forhold i den enkelte sag. I henhold til punkt 21 i retningslinjerne fra 2006 vil den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning, normalt blive fastsat til et niveau, der kan udgøre op til 30%.

157 Det er under hensyntagen til ovenstående betragtninger, at de klagepunkter, som sagsøgerne har fremført, skal bedømmes.

2. Overtrædelsens geografiske udstrækning og den påståede fejl med hensyn til fastlæggelsen af markedet

158 I overensstemmelse med punkt 18 i retningslinjerne fra 2006 og de principper, der er nævnt ovenfor i præmis 142-151, er Kommissionen ikke forpligtet til at fastlægge markedet for de omhandlede varer som sådan, men alene overtrædelsens geografiske udstrækning. I denne forbindelse fastslog Kommissionen i den anfægtede beslutning, at medlemmerne af kartellet under mødet i Milano var blevet enige om priserne, salgsomfanget og markedsopdelingerne i Europa, i Nordamerika, i Sydamerika, i Australien og på andre markeder, såsom det tyrkiske marked. Ifølge de vejledende regler, som Kommissionen har fastsat for sig selv, konstaterede den, at omfanget af overtrædelsen gik ud over EØS' område, og at det var globalt.

159 Sagsøgerne er i det væsentlige af den opfattelse, at det i medfør af punkt 18 i retningslinjerne fra 2006 i forbindelse med vurderingen af den samlede værdi af salget af varer og tjenester i relation til overtrædelsen i den pågældende geografiske sektor var med urette og støttet på en utilstrækkelig og selvmodsigende begrundelse, at Kommissionen undlod at tage hensyn til beløbene vedrørende Rusland og Kina.

160 Det følger nemlig af 33., 51. og 136. betragtning til den anfægtede beslutning, at Kommissionen, selv om den fandt, at kartellet var verdensomspændende, havde udelukket for det første Kina fra den geografiske udstrækning med den begrundelse, at dette land ikke var omfattet af de hemmelige arrangementer, og for det andet Rusland, fordi »henvisningen til Rusland ikke bekræftede, at der forelå hemmelige arrangementer med hensyn til dette land«.

161 For så vidt angår Rusland anførte Kommissionen i fodnote 69 til 84. betragtning til den anfægtede beslutning, uden med hensyn hertil at blive modsagt af sagsøgerne, at det fremgik af referatet fra mødet i Milano, at Rusland kun havde været nævnt en eneste gang med ordene »Rusland – Ingen interesse for ICF eller IQM«. Denne ene bemærkning er ikke tilstrækkelig til at bevise, at det geografiske omfang af overtrædelsen, der blev begået af de parter, der er identificeret i den anfægtede beslutning, udstrakte sig til Rusland. Det følger heraf, at Kommissionen ikke begik en fejl, da den udelukkede Rusland fra overtrædelsens geografiske omfang. Der kan ikke rejses tvivl om denne konklusion ved den omstændighed, at Boliden med henblik på vurderingen af værdien på verdensmarkedet for aluminiumflourid i 2000, som var den værdi, der blev berørt af kartellet, vurderede, at værdien var på 329 000 000 EUR, inklusive værdien af det russiske marked. Kommissionens vurdering af den nævnte værdi af markedet til 340 000 000 EUR tager nemlig også hensyn til beløbet fra ICF, som havde vurderet dette til at være 400 852 695 EUR (fodnote 37 til 33. betragtning til den anfægtede beslutning). På tilsvarende måde blev det i uddraget af referatet fra IPFA-mødet i Montreal (Canada) af 13. september 1999 alene anført, at usikkerheden med hensyn til beløbene fra Rusland var så stor, at den gjorde det umuligt at drage nogen konklusioner på grundlag af globale beløb.

162 Hvad angår Kina har sagsøgerne ganske vist med rette gjort gældende, at der i referatet fra mødet i Milano blev henvist til »en kinesisk pris«. I 86. betragtning til den anfægtede beslutning citeres dette referat i forbindelse med redegørelsen for opdelingen af tilbuddet og de priser, som leverandørerne af aluminiumflourid på det australske marked tilsigtede, idet det anførtes, at den »kinesiske pris i 2001 skulle være [på] ca. 750-760 USD [pr. ton] fob med [en] transport[pris] på 10 USD [pr. ton]«, men at det europæiske niveau kunne være højere med en »leveringspris fra Europa/IQM[, der] skulle være [på] 875 USD [pr. ton]«. Kommissionen har dog i sit skriftlige indlæg på plausibel måde og uden på overbevisende måde at være blevet modsagt af sagsøgerne i deres replik forklaret, at denne henvisning til den kinesiske pris skulle forstås som vedrørende de priser, der tilbydes af de kinesiske eksportører til deres australske kunder, og ikke som de salg, der er blevet foretaget på det kinesiske marked som sådan.

163 Under disse betingelser havde Kommissionen ret til at antage, at Kina og Rusland ikke var omfattet af de geografiske områder, der var omfattet af kartellet. Det var således uden at begå en fejl, at Kommissionen fastslog markedets geografiske område i den anfægtede beslutning i medfør af punkt 18 i retningslinjerne fra 2006.

164 Det første led i det tredje anbringender bør derfor forkastes.

3. Markedsværdien og værdien af afsætningen af aluminiumflourid i EØS

165 I 33. betragtning til den anfægtede beslutning anføres det, at markedsværdien af aluminiumflourid i EØS er baseret på de vurderinger, som deltagerne i kartellet fremkom med som svar på Kommissionens anmodninger om oplysninger af 11. og 14. april 2008.

166 Som svar på disse anmodninger anførte Floursid først, i april 2008, at denne markedsværdi var på 73 195 200 EUR, og efterfølgende, den 16. maj 2008, at den var på 46 920 000 EUR.

167 Hvad for det første angår sagsøgernes argument, hvorefter de beløb, der blev anført i maj 2008, var mere relevante og burde have foranlediget Kommissionen til at erstatte dem med de beløb, der var blevet anført af Floursid i april 2008, skal det fastslås, at sagsøgerne ikke har været i stand til at fremkomme med en tilstrækkeligt detaljeret og plausibel forklaring til støtte for deres argument. Dette er så meget desto mindre overbevisende som de oplysninger, der oprindeligt blev anført af Floursid, dvs. 73 195 200 EUR, var meget tætte på de af IQM anførte – nemlig 75 000 000 EUR – og af ICF – nemlig 82 057 530 EUR – og at det kun var Boliden, der havde anført et meget lavere beløb, nemlig 53 000 000 EUR, som markedsværdi for aluminiumflourid i EØS. Det er hverken lykkedes for

sagsøgerne at fremkomme med en plausibel forklaring for denne ensretning in tempore suspecto af de oplysninger, som Floursid anførte, med Bolidens oplysninger eller på tilstrækkelig måde at underbygge den betragtning, at beløbene i maj 2008 var mindre end beløbene i april 2008. I denne forbindelse har de begrænset sig til at anføre, at afvigelsen mellem beløbene skyldes en anderledes evaluering af forbruget af aluminiumflourid i EØS, som ikke var 25 kg. pr. ton, således som det var blevet vurderet ved fastlæggelsen af beløbene fra april 2008, men 16 kg. pr. ton, hvilket mindskede markedsværdien af aluminiumflourid i EØS. Denne vage påberåbelse fra sagsøgernes side er på ingen måde underbygget af bevismidler. Det følger heraf, at sagsøgerne ikke på tilstrækkelig retlig måde har bevist, at beløbene fra maj 2008 var mere relevante end beløbene fra april 2008. Under disse omstændigheder var Kommissionen berettiget til at støtte sin vurdering på det aritmetiske gennemsnit af de beløb, der blev anført af deltagerne i kartellet i april 2008, som den afrundede.

168 Eftersom der ikke forelå nogen gyldig grund til at støtte sig på de beløb, som Floursid havde anført i maj 2008, var det rimeligt, at Kommissionen støttede sig på de beløb, som Floursid havde anført i april 2008 som værende de bedste tilgængelige beløb i henhold til punkt 15 i retningslinjerne fra 2006 for at vurdere værdien af markedet for aluminiumflourid i EØS.

169 Derudover og for fuldstændighedens skyld bemærkes for så vidt angår sagsøgernes interesse i at anfægte den omstændighed, at der ikke er blevet taget hensyn til markedsværdien af aluminiumflourid i EØS, således som de havde angivet den i maj 2008, at Kommissionen i medfør af punkt 22 i retningslinjerne fra 2006 for at afgøre, om delen af den afsætningsværdi, der skal tages i betragtning i et givet tilfælde, for at fastsætte grundbeløbet for bøden, skal ligge på den nedre eller den øvre del af skalaen fra 0 til 30% af den nævnte værdi, tager hensyn til en række faktorer, såsom overtrædelsens art, virksomhedernes samlede markedsandel, overtrædelsens geografiske udstrækning og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis eller ikke.

170 Hvad angår alle de berørte parters samlede markedsandel fandt Kommissionen først i den anfægtede beslutning, på grundlag af de beløb, som den anfægtede beslutnings adressater havde anført, at afsætningsværdien for Bolidens »Noralf«-afdeling i EØS i 2000 udgjorde 12 731 118 EUR (9. betragtning til den anfægtede beslutning), at Floursids afsætningsværdi var på 2 717 735 EUR (15. betragtning til den anfægtede beslutning), og at ICF's afsætningsværdi var på 8 146 129 EUR (25. betragtning til den anfægtede beslutning). IQM solgte ikke aluminiumflourid i EØS i 2000 (29. betragtning til den anfægtede beslutning). Den samlede afsætningsværdi for de adressater for den anfægtede beslutning, der havde solgt i EØS i 2000, udgjorde således 23 594 982 EUR.

171 Herefter evaluerede Kommissionen den samlede afsætningsværdi af aluminiumflourid i EØS i 2000 til at være 71 600 000 EUR, hvilket var gennemsnittet af de beløb, som deltagerne i kartellet havde anført. Den udledte deraf, at adressaterne for den anfægtede beslutning havde en markedsandel på 33% på markedet i EØS (33. betragtning til den anfægtede beslutning).

172 Endelig anførte Kommissionen ved fastsættelsen af grundbeløbet for bøden på grundlag af delen af afsætningsværdien, at den tog hensyn til den omstændighed, at den samlede markedsandel for adressaterne for den anfægtede beslutning i EØS i 2000 ikke havde overskredet 35% (237. betragtning til den anfægtede beslutning).

173 På baggrund af det ovenstående bemærkes, at den omstændighed, at Kommissionen tog hensyn til beløbene fra april 2008 og ikke beløbene fra maj 2008, har været til sagsøgernes fordel. Markedsandelen inden for EØS for adressaterne for den anfægtede beslutning bliver nemlig mindre, hvis den samlede markedsværdi bliver større, og omvendt. Den samlede værdi af deltagerne i kartellets afsætning på 23 594 982 EUR udgør ca. 33% af den samlede afsætningsværdi af aluminiumflourid i EØS i 2000, som ifølge det af Floursid i april 2008 anførte var på 71 600 000 EUR. Hvis der imidlertid var blevet lagt den samlede afsætningsværdi af aluminiumflourid i EØS i 2000 på 46 920 000 EUR til grund, således som Floursid anførte i maj 2008, ville den

gennemsnitlige markedsværdi have været på 64 244 250 EUR, og delen af værdien af adressaternes afsætning ville have været højere, nemlig ca. 37%, hvilket ville have været mindre fordelagtigt for sagsøgerne.

174 Det følger heraf, at sagsøgernes klagepunkt, der er støttet på, at der ikke er blevet taget hensyn til markedsværdien af aluminiumflourid i EØS, således som de anførte i maj 2008 med henblik på beregningen af grundbeløbet for bøden, må forkastes.

175 For så vidt angår den påståede manglende begrundelse henvises for det andet til de ovenfor i præmis 100 nævnte principper, der gælder for Kommissionens begrundelsespligt.

176 I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at konstatere, at Kommissionen ved i 33. betragtning til den anfægtede beslutning at støtte sig på de beløb, der udgør markedsværdien for aluminiumflourid i EØS, som Floursid bl.a. anførte i april 2008, forudsætningsvis fandt, at de beløb, der senere blev angivet af Floursid i maj 2008, ikke var relevante. Eftersom IQM og ICF og oprindeligt også sagsøgerne med henblik på denne vurdering af markedsværdien for aluminiumflourid i EØS havde anført beløb af samme størrelsesorden, var sagsøgerne i stand til at forstå den tilgangsvinkel, som Kommissionen havde valgt i denne forbindelse i den anfægtede beslutning, hvilket gjorde dem i stand til at anlægge sag og Retten i stand til at udøve sin kontrolbeføjelse med hensyn til beslutningens materielle lovlighed. I denne forbindelse skal Retten bemærke, at selv om Kommissionen i medfør af artikel 253 EF skal anføre de faktiske og retlige forhold, som beslutningens retmæssighed afhænger af, såvel som de retlige overvejelser, der har foranlediget den til at vedtage beslutningen, er det ifølge nævnte bestemmelse ikke påkrævet, at Kommissionen går ind i en drøftelse af alle de faktiske og retlige omstændigheder, der har været fremme under den administrative procedure (dommen i sagen VBVB og VBBB mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 100, præmis 22, dommen i sagen Belasco m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 100, præmis 55, dommen i sagen Volkswagen mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 100, præmis 127, og dommen i sagen Romana Tabacchi mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 100, præmis 233). Dette gælder så meget desto mere, når den berørte part, som i den foreliggende sag, fremlægger sådanne oplysninger for sent, eller in tempore suspecto, og når disse oplysninger er i modstrid med de oplysninger, der oprindeligt blev fremlagt af denne.

177 Klagepunktet vedrørende manglende begrundelse bør derfor forkastes.

4. Fastsættelsen af bødebeløbet

178 For så vidt som sagsøgerne generelt har anfægtet lovligheden af Kommissionens fastsættelse af bødeniveauet, bemærkes først, at det var med rette, at Kommissionen i den anfægtede beslutning konstaterede, at der eksisterede et kartel, som sagsøgerne deltog i. Kommissionen har endvidere på retligt tilstrækkelig måde bevist, at den aftale, der blev indgået på mødet i Milano, blev fulgt i den anden halvdel af 2000, og at kartellet derfor effektivt var blevet udmøntet i praksis af adressaterne til den anfægtede beslutning, herunder sagsøgerne (jf. præmis 79-101 ovenfor og 239. betragtning til den anfægtede beslutning).

179 Det skal herefter bemærkes, at Kommissionen i henhold til punkt 23 i retningslinjerne fra 2006 havde ret til at lægge til grund, at der i den foreliggende sag var tale om en overtrædelse, der bl.a. bestod i en horisontal aftale om prisfastsættelse, der efter selve sin art udgør en af de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger (236. betragtning til den anfægtede beslutning).

180 Det var således uden at begå fejl, at Kommissionen kunne anvende punkt 25 i retningslinjerne fra 2006, der bestemmer, at »[u]afhængigt af, hvor længe en virksomhed har deltaget i overtrædelsen, vil Kommissionen også lade bødens grundbeløb omfatte et beløb på mellem 15 og 25% af afsætningens værdi […] for at afskrække virksomhederne fra […] bare det at indtræde i [bl.a.] horisontale aftaler om

prisfastæsttelse [og] markedsopdeling«, idet den navnlig tog hensyn til faktorer som overtrædelsens art, virksomhedernes samlede markedsandel, overtrædelsens geografiske udstrækning og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis eller ikke som fastsat i punkt 22 i retningslinjerne fra 2006.

181 I den anfægtede beslutning fandt Kommissionen, at medlemmerne af kartellets samlede markedsandel i EØS ikke havde overskredet 35% i 2000 (237. betragtning til den anfægtede beslutning med henvisning til dennes 33. betragtning), og at overtrædelsens geografiske udstrækning var global (238. betragtning til den anfægtede beslutning med henvisning til dennes 136. betragtning). Kommissionen anførte endvidere, at den havde taget hensyn til en markedsandel på mindre end 35% for at fastsætte den del af værdien af sagsøgernes afsætning, der skulle tjene til at fastsætte grundbeløbet for de bøder, der skulle fastsættes, til 17% (240. betragtning til den anfægtede beslutning). Da sagsøgerne ikke på tilstrækkelig klar og præmis måde har anfægtet den tilgangsvinkel, der er blevet anlagt i den anfægtede beslutning i denne henseende, skal det konkluderes, at det var uden at begå en fejl, at Kommissionen lagde disse oplysninger til grund for at fastlægge bødeniveauet.

182 Det følger heraf, at klagepunktet vedrørende en fejlagtig beregning af bødeniveauet bør forkastes.

183 Som følge heraf bør det tredje anbringende ligeledes forkastes.

184 På baggrund af det ovenstående bør påstandene om annullation forkastes i deres helhed. Hvad angår den subsidiære påstand om ændring af det bødebeløb, der er pålagt sagsøgerne, er der navnlig på baggrund af ovenstående betragtninger ikke anledning til som led i udøvelsen af Rettens fulde prøvelsesret at efterkomme denne påstand.

185 Kommissionen bør derfor frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

186 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgerne har tabt sagen, bør det pålægges dem at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling):

1) Europa-Kommissionen frifindes.

2) Floursid SpA og Minmet financing Co. bærer deres egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger.

Azizi Labucka Frimodt Nielsen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. juni 2013.

Underskrifter

Indhold

Sagens baggrund 2

I – Faktiske omstændigheder 2

II – Den anfægtede beslutning 3

A – Den anfægtede beslutnings konklusion 3

B – Den anfægtede beslutnings begrundelse 4

1. Aluminiumfluoridsektoren 4

2. Mødet i Milano og kartellets udmøntning i praksis 4

3. Anvendelsen af artikel 81, stk. 1, EF og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1 5

4. Overtrædelsens varighed 5

5. Fastsættelsen af størrelsen af bøden 6

6. Formildende omstændigheder 6

Retsforhandlinger og parternes påstande 7

Retlige bemærkninger 8

I – Formaliteten 8

A – Indledende bemærkninger 8

B – Søgsmålets rækkevidde 8

C – Antagelse af Minmets søgsmål til realitetsbehandling 8

II – Realiteten 11

A – Resumé af annullationsanbringenderne 11

B – Det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 81 EF 12

1. Indledende bemærkninger 12

2. Indholdet af den anfægtede beslutning 14

3. Beviset for overtrædelsen 15

C – Det andet anbringende om en tilsidesættelse af retten til forsvar 18

1. Indledende bemærkninger 18

2. Den angivelige tilsidesættelse af retten til forsvar i forbindelse med dokumenterne vedrørende de kontakter, der lå efter mødet i Milano 21

a) Den påståede tilsidesættelse af retten til forsvar i forbindelse med overtrædelsens »tidsmæssige ramme« 24

b) Den påståede tilsidesættelse af retten til forsvar, der er knyttet til Floursids anmodning om nedsættelse af bødebeløbet, og den påståede manglende begrundelse 24

D – Det tredje anbringende om en tilsidesættelse af artikel 23 i forordning nr. 1/2003 vedrørende beregningen af bødebeløbet og af punkt 18 i retningslinjerne fra 2006 26

1. Indledende bemærkninger 26

2. Overtrædelsens geografiske udstrækning og den påståede fejl med hensyn til fastlæggelsen af markedet 28

3. Markedsværdien og værdien af afsætningen af aluminiumflourid i EØS 29

4. Fastsættelsen af bødebeløbet 31

Sagens omkostninger 32